

Transparentnost financování EU pro nevládní organizace

Navzdory pokroku není přehled stále spolehlivý

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

Obsah

Body

01–15 | **Hlavní sdělení**

01–06 | Proč je tato oblast důležitá

07–15 | Co jsme zjistili a co doporučujeme

16–64 | **Podrobnější pohled na naše připomínky**

16–43 | Navzdory zlepšením oslabuje transparentnost financování, které EU poskytuje nevládním organizacím, neexistence spolehlivého přehledu

17–24 | Identifikace a registrace subjektů jako nevládních organizací není vždy konzistentní a spolehlivá

25–38 | Navzdory jednoduššímu postupu udělování grantů přetrvávají problémy s úplností a přesností údajů

39–43 | Bez spolehlivého přehledu výdajů EU na nevládní organizace není užitečná analýza možná

44–64 | **Správci finančních prostředků EU ověřují transparentnost příjemců, ale aktivně nekontrolují respektování hodnot EU**

45–51 | Výzvy k předkládání návrhů v našem vzorku byly transparentní

52–57 | Respektování hodnot EU se proaktivně neověřuje

58–64 | Postupy týkající se transparentnosti v našem vzorku se značně liší, přičemž větší nevládní organizace si vedou lépe

Přílohy

Příloha I – O auditu

Podpora EU poskytovaná nevládním organizacím a platné požadavky na transparentnost

Financování EU poskytované nevládním organizacím

Příloha II – Právní základ EU pro požadavky na transparentnost u vybraných programů EU

Příloha III – Základní informace o subjektech v našem vzorku

**Příloha IV – Popis metodiky použité k posouzení dobrovolné
transparentnosti nevládních organizací**

**Příloha V – Výsledky našeho posouzení dobrovolné transparentnosti
nevládních organizací**

Použité zkratky

Glosář

Odpovědi Komise

Harmonogram

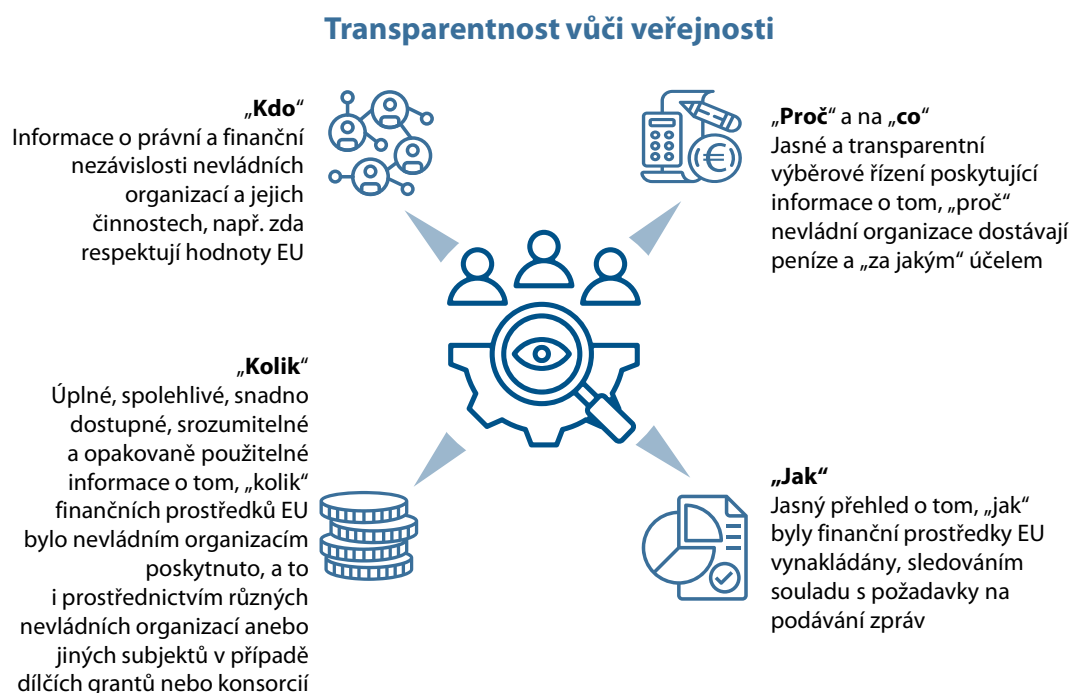
Auditní tým

Hlavní sdělení

Proč je tato oblast důležitá

- 01** **Smlouva o Evropské unii** zdůrazňuje význam transparentního a trvalého dialogu s organizacemi občanské společnosti, k nimž patří mimo jiné i nevládní organizace (NO). Nvládní organizace jsou různorodé, pokud jde o velikost nebo oblasti činnosti, a zabývají se převážně problematikou sociálního začleňování, rovnými příležitostmi, rovností žen a mužů, ochranou klimatu a životního prostředí a výzkumem a inovacemi.
- 02** Transparentnost vůči veřejnosti spočívá v poskytování náležitých informací občanům, aby mohli volat veřejné činitele s rozhodovací pravomocí k odpovědnosti. Splnění požadavků na transparentnost tedy znamená nejen nutnost znát subjekty, kterým byly finanční prostředky EU poskytnuty, proč a za jakým účelem, ale také to, jak byly využity, výše souvisejících částek a skutečnost, zda příjemci finančních prostředků respektují hodnoty EU (viz **obrázek 1**).

Obrázek 1 | Smyslem transparentnosti vůči veřejnosti je poskytovat informace za účelem vyvozování odpovědnosti

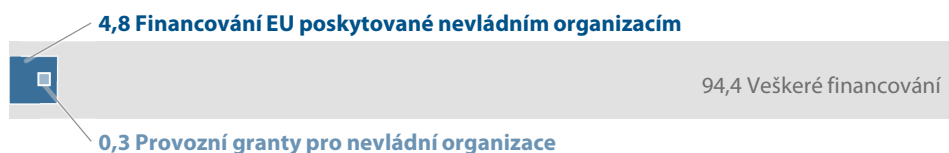
Zdroj: EÚD na základě norem mezinárodních organizací týkajících se transparentnosti vůči veřejnosti (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Mezinárodní měnový fond a Transparency International).

- 03** Smlouva stanoví hodnoty úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a lidských práv, včetně práv příslušníků menšin, jako základ EU. Respektování těchto hodnot EU je pro příjemce – včetně nevládních organizací – smluvní povinností podmiňující čerpání prostředků EU.
- 04** Obecně platí, že z rozpočtu EU se financují činnosti bez ohledu na to, zda je provádějí nevládní organizace nebo jiné typy subjektů. Nevládní organizace dostávají většinu svých finančních prostředků EU prostřednictvím grantů a musí dodržovat požadavky na transparentnost, které platí pro všechny příjemce. V období 2021–2023, na které se vztahoval náš audit (viz [obrázek 2](#)), Komise ve svých výkazech uvedla, že pro nevládní organizace vyčlenila na vnitřní politiky 4,8 miliardy EUR. Orgány členských států dále uvedly, že z Evropského sociálního fondu plus (ESF+) a Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF), což jsou dva fondy v rámci sdíleného řízení, které jsou předmětem našeho auditu, poskytly granty ve výši 2,6 miliardy EUR. U těchto politik činily finanční závazky EU celkem 7,4 miliardy EUR.

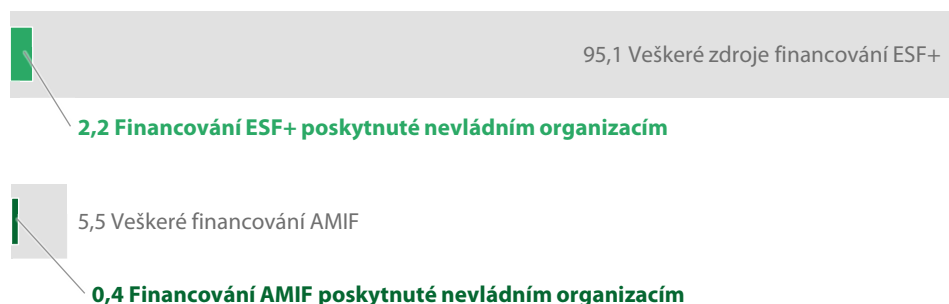
Obrázek 2 | Nevládní organizace obdržely v období 2021–2023 na vybrané vnitřní politiky méně než 4 % finančních prostředků z rozpočtu EU

Od Komise (přímé/nepřímé řízení)

(v mld. EUR)

Od členských států (sdílené řízení)

Zdroj: EÚD na základě systému pro finanční transparentnost a finančních údajů obdržených od řídicích orgánů.

05 Veřejný zájem zlepšit požadavky na transparentnost nevládních organizací financovaných EU se zvýšil od skandálu „Katargate“ v roce 2022. [Usnesení Evropského parlamentu](#) přijaté v lednu 2024 vyzývalo k větší transparentnosti a vyvozování odpovědnosti za finanční prostředky EU poskytované příjemcům, včetně nevládních organizací. S cílem zvýšit transparentnost nevládních organizací, které jsou příjemci finančních prostředků EU, definovalo [finanční nařízení EU](#) ve znění ze dne 23. září 2024 nevládní organizaci jako „dobrovoln[ou], na vládě nezávisl[ou], neziskov[ou] organizac[i], která není politickou stranou nebo odborovým svazem“.

06 V návaznosti na svou zprávu z roku 2018 o transparentnosti financování poskytovaného nevládním organizacím ze strany EU se zaměřením na vnější činnost posuzujeme v rámci tohoto auditu transparentnost financování EU poskytovaného nevládním organizacím v rámci vnitřních politik EU a konkrétně zkoumáme, zda Komise, její prováděcí partneři a členské státy:

- shromažďovali a zveřejňovali spolehlivé údaje o finančních prostředcích EU poskytnutých nevládním organizacím,
- náležitě posoudili klíčové požadavky na transparentnost pro nevládní organizace přijímající finanční prostředky EU a také to, zda respektují hodnoty EU.

Další základní informace a podrobnosti o rozsahu a koncepci auditu jsou uvedeny v [příloze I](#).

Co jsme zjistili a co doporučujeme

- 07** Z našeho auditu celkově vyplývá, že financování EU poskytnuté nevládním organizacím v rámci vnitřních politik nebylo dostatečně transparentní, i když jsme v tomto ohledu od vydání naší předchozí [zvláštní zprávy](#) v roce 2018 zaznamenali zlepšení. Komise a další prováděcí subjekty obecně ověřují klíčové požadavky na transparentnost (viz [příloha II](#)) před poskytnutím finančních prostředků EU nevládním organizacím, ale aktivně nekontrolují dodržování hodnot EU.
- 08** Navzdory zlepšením, jako je zavedení společného registračního systému pro žadatele o granty Komisí, transparentnost financování EU poskytovaného nevládním organizacím oslabuje neexistence spolehlivého přehledu. Zjistili jsme, že to, co lze považovat za nevládní organizaci, Komise, její prováděcí partneři a orgány členských států nechápali vždy stejným způsobem. Označení nevládních organizací v systému pro finanční transparentnost, který je hlavním nástrojem transparentnosti pro primární příjemce finančních prostředků EU v přímém i nepřímém řízení, je založeno na vlastním prohlášení. Komise nadále kontroluje některé prvky klasifikace nevládní organizace, tj. zda je nevládní organizace soukromým subjektem a neziskovou organizací. Nekontrolovaly se však důležité aspekty statusu nevládní organizace, jako je vliv vlády prostřednictvím jejích zástupců ve správních orgánech a to, zda organizace, které samy sebe označily za nevládní, nesledují obchodní zájmy svých členů. Tento přístup přispívá k tomu, že některé subjekty jsou v systému pro finanční transparentnost nesprávně klasifikovány jako nevládní organizace. Definice nevládní organizace podle finančního nařízení z roku 2024 sama o sobě k řešení tohoto problému nedostačuje, neboť některé provozní aspekty lze vykládat různě (viz body [17–24](#)).

Doporučení 1

Zlepšit pokyny pro klasifikaci nevládních organizací

Komise by měla podpořit jednotné chápání a uplatňování definice nevládní organizace u všech způsobů řízení, a to tak, že vydá pokyny vyjasňující kritéria pro:

- a) „nezávislost na vládě“ nad rámec podmínky, že se jedná o soukromý subjekt;
- b) status nevládní organizace, pokud subjekt sleduje obchodní zájmy svých členů.

Cílové datum provedení: 2025

- 09** Zjistili jsme, že Komise zlepšila způsob, jakým shromažďuje a řídí informace o finančních prostředcích EU poskytovaných příjemcům, včetně nevládních organizací, a způsob, jakým tyto informace zveřejňuje prostřednictvím [systému pro finanční transparentnost](#). Zjistili jsme však nedostatky, které ovlivňují relevantnost, srovnatelnost a včasnost těchto informací, jako je nesprávná klasifikace příjemců jako nevládních organizací, neúplné pokrytí všech příjemců finančních prostředků EU a nedostatečně časté aktualizace. Neúplné pokrytí všech příjemců je do značné míry způsobeno tím, že Komise v souladu s finančním nařízením zveřejnila závazky pouze vůči primárním příjemcům (viz body [25–34](#)).
- 10** Orgány členských států nemonitorují financování EU poskytované nevládním organizacím a nepodávají o něm zprávy. Právní předpisy EU poskytování těchto informací nevyžadují a tyto informace nejsou snadno dostupné. Na svých internetových stránkách zveřejňují orgány členských států pouze informace o částkách přidělených na závazky (viz body [35–38](#)). [Aktualizované finanční nařízení](#) vyžaduje, aby se informace o finančních prostředcích EU poskytnutých příjemcům, včetně nevládních organizací, v rámci programů sdíleného řízení zveřejňovaly na centralizovaných internetových stránkách spolu s informacemi o způsobu řízení (přímé či nepřímé). Očekává se, že tento nový požadaveklepší úplnost informací o příjemcích finančních prostředků EU, nemůže ale zajistit plnou srovnatelnost finančních údajů ze všech způsobů řízení, protože například neexistuje povinnost vykazovat platby obdržené v rámci sdíleného řízení (viz bod [39](#)).
- 11** Celkově jsme zjistili, že neexistuje spolehlivý přehled o finančních prostředcích EU poskytnutých nevládním organizacím. Související informace jsou zveřejňovány v několika systémech, na různých internetových stránkách a v různých databázích. Výsledné údaje jsou tak roztříštěné, což má negativní dopady na transparentnost a omezuje pochopení úlohy nevládních organizací při tvorbě politik a provádění programů EU. Bez těchto informací je navíc obtížnější posoudit, zda jsou finanční prostředky EU příliš soustředěny na malý počet nevládních organizací a zda je tato koncentrace v souladu s cíli politiky EU (body [40–43](#)).

Doporučení 2

Zlepšit kvalitu informací o výdajích EU v systému finanční transparentnosti

Aby byly informace zveřejňované v systému finanční transparentnosti srovnatelné a užitečné, měla by Komise zlepšit jejich úplnost a včasnost tak, že zvýší četnost aktualizací a bude uvádět sekundární příjemce finančních prostředků EU v případě přímého a nepřímého řízení.

Cílové datum provedení: 2029.

- 12** Posuzovali jsme také, zda správci finančních prostředků EU náležitě kontrolovali, zda nevládní organizace dodržují klíčové požadavky na transparentnost stanovené v právních předpisech (viz [příloha II](#)). Zjistili jsme, že požadavky na transparentnost stanovené ve finančním nařízení a odvětvových právních předpisech pro přístup k finančním prostředkům EU se obecně dodržovaly. Komise a další prováděcí subjekty vhodným způsobem zveřejňovaly výzvy k předkládání návrhů, zpřístupnily je zúčastněným stranám a vůči veřejnosti se chovaly transparentně (viz body [45–49](#)).
- 13** Nevládní organizace mohou obdržet granty na pokrytí svých provozních nákladů. Tyto provozní granty následně financují různé činnosti nevládních organizací, jejichž součástí může být i prosazování zájmů. Zjistili jsme, že Komise nezveřejnila jasné informace, které měla k dispozici o aktivitách nevládních organizací v oblasti prosazování zájmů, jež byly financovány z tohoto typu grantů. Během našeho auditu vydala Komise [pokyny](#) uvádějící, že grantové dohody by neměly vyžadovat, aby příjemci lobbovali v orgánech EU. Provádění těchto pokynů nebylo předmětem našeho auditu (viz body [50–51](#)).
- 14** Příjemci prostředků EU, včetně nevládních organizací, jsou povinni respektovat hodnoty EU. Zjistili jsme, že správci prostředků EU aktivně nevyhledávají případy možného porušování hodnot EU. Namísto toho se spoléhají především na vlastní prohlášení a nevyužívají jiné dostupné datové zdroje. Například se neprováděly kontroly finanční závislosti a zdrojů financování, které mohou nabídnout užitečné informace o tom, „kdo za danou nevládní organizací stojí“. Od poloviny roku 2023 Komise zvyšovala informovanost svých zaměstnanců o povinnosti příjemců respektovat hodnoty EU a poskytovala jim související pokyny. Neexistují však žádné pokyny, jak posuzovat možné případy nesouladu s povinností respektovat hodnoty EU (viz body [52–57](#)).

Doporučení 3

Posílit ověřování respektování hodnot EU

Komise by měla prověřit, zda lze stávající systémy vyvinout tak, aby bylo jejich pomocí možné na základě rizika ověřovat, zda příjemci, včetně nevládních organizací, respektují hodnoty EU, a aby mohla být zjištěna případná porušení.

Cílové datum provedení: 2028.

- 15** Naše posouzení postupů ve vzorku nevládních organizací, které využívají finanční prostředky EU, ukázalo, že se, pokud jde o jejich transparentnost vůči veřejnosti, výrazně lišily. Zjevným faktorem ovlivňujícím úroveň jejich transparentnosti byla správní kapacita. Transparentnost nevládních organizací zvyšovala také existence akreditačních ujednání, která nejsou spojena s povinnostmi podávat zprávy o prostředcích EU (viz body [58–64](#)).

Podrobnější pohled na naše připomínky

Navzdory zlepšením oslabuje transparentnost financování, které EU poskytuje nevládním organizacím, neexistence spolehlivého přehledu

16 V souladu s mezinárodní definicí transparentnosti vůči veřejnosti (viz [příloha I](#), bod [06](#) a [obrázek 1](#)) bychom očekávali, že Komise, orgány členských států a prováděcí partneři poskytnou veřejnosti spolehlivé a včasné informace o částkách finančních prostředků EU poskytnutých nevládním organizacím a o jejich účelu. V zájmu zajištění této transparentnosti by měly:

- používat stejná kritéria, aby bylo možné konzistentně určit, co vlastně je nevládní organizace¹. Je důležité přesně pochopit, „komu“ jsou finanční prostředky EU poskytovány, a usnadnit tak konzistentní a spolehlivé podávání zpráv o finančních prostředcích EU poskytnutých nevládním organizacím;
- používat systémy IT, které shromažďují spolehlivé, úplné a aktuální finanční údaje;
- zveřejňovat informace o finančních prostředcích EU poskytnutých nevládním organizacím ve strojově čitelném formátu, který umožňuje další analýzu údajů poskytující spolehlivější informace, jako jsou konsolidované údaje o finančních prostředcích vynaložených ze všech programů EU na jednotlivé příjemce.

¹ Nařízení 2024/2509, 8. bod odůvodnění.

Identifikace a registrace subjektů jako nevládních organizací není vždy konzistentní a spolehlivá

- 17** V lednu 2022 poskytla Komise definici nevládní organizace, když aktualizovala své veřejně dostupné pokyny, jak právně validovat subjekty účastnící se financování nebo nabídkových řízení EU v rámci přímého a nepřímého řízení. Kromě toho, že nevládní organizace je neziskovou organizací, musí být nezávislá na vládě. Ve výzvách k předkládání návrhů na udělování grantů na provozní náklady však útvary a agentury Komise definovaly kritéria pro nevládní organizace odlišně. Organizace, která je v rámci jedné soutěže o granty považována za nevládní organizaci, tak může být z jiné soutěže vyloučena (viz [rámeček 1](#)).

Rámeček 1

Útvary a agentury Komise používají k odlišení nevládních organizací od jiných typů subjektů různá kritéria

Výzvy k podávání návrhů na granty financované v období 2021–2023 z programu Erasmus+ byly řízeny Evropskou výkonnou agenturou pro vzdělávání a kulturu (EACEA), výzvy z programu ESF+ Generálním ředitelstvím pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování (GŘ EMPL) a výzvy z programu LIFE Evropskou výkonnou agenturou pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA). Výzvy uváděly, že nevládní organizace musí být nejen nezávislé na vládě, ale také neziskové. Tyto orgány však stanovily další kritéria:

- EACEA: nezávislé na politických stranách a komerčních organizacích,
- GŘ EMPL: prosté střetu zájmů z hlediska odvětví, obchodu a podnikání a střetu zájmu jiného druhu,
- CINEA: nezávislé na jiných veřejných orgánech, politických stranách a obchodních zájmech.

- 18** Dotázali jsme se řídicích orgánů členských států pro ESF+ a AMIF, zda je v jejich vnitrostátní legislativě nevládní organizace definována. Přibližně čtvrtina členských států EU uvedla, že v jejich vnitrostátní legislativě existují právní definice nevládní organizace, i když často s různým rozsahem. Příklady vnitrostátních definic nevládních organizací uvádí [rámeček 2](#).

Rámeček 2

Příklady definic nevládních organizací v členských státech EU

V **Řecku** se za nevládní organizace považují nevládní, dobrovolné, neziskové organizace, které mají veřejně prospěšný účel. Jsou nezávislé na státu, místních samosprávách, veřejnoprávních a soukromoprávních subjektech, obchodních a profesních organizacích a sdruženích, odborech a politických organizacích a stranách. Tuto nezávislost dosvědčuje skutečnost, že právnické osoby činné ve veřejném prostoru nesmí zasedat v řídicích orgánech nevládních organizací a účastnit se jejich valných hromad.

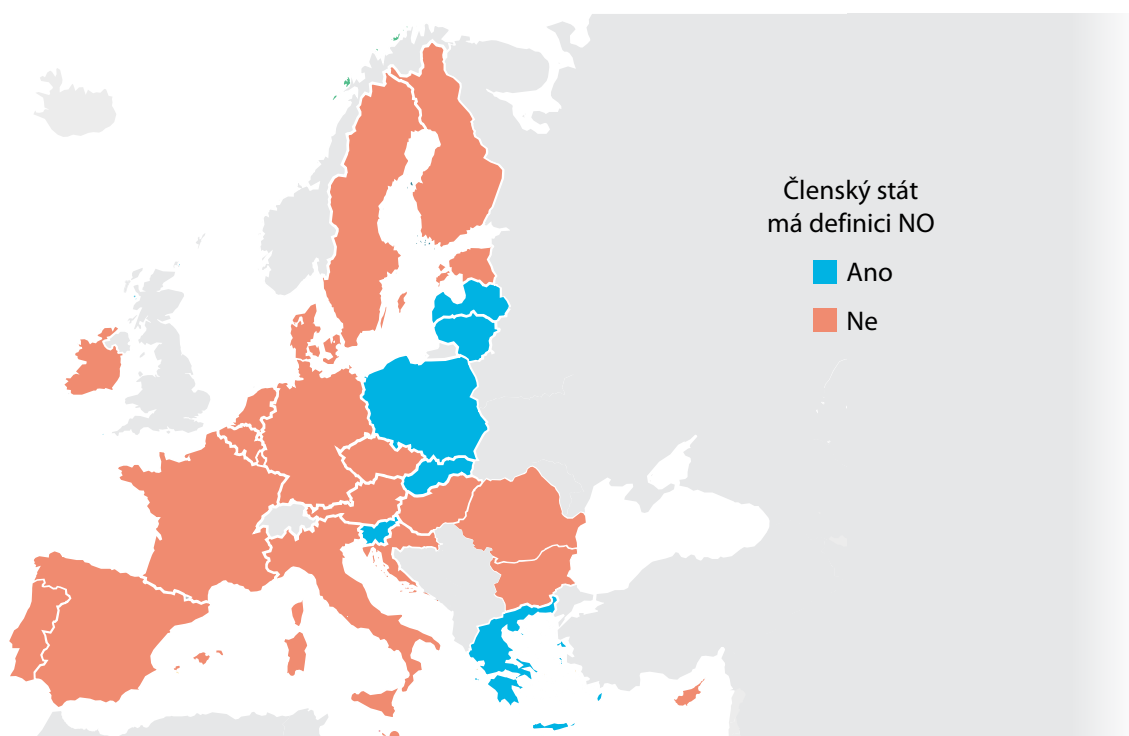
V **Litvě** musí být nevládní organizace nezávislé na státu nebo na samosprávných orgánech a subjektech nižší úrovně, jednat ve prospěch veřejnosti nebo její části a nemohou mít politické nebo náboženské cíle. Organizace navíc nejsou klasifikovány jako nevládní organizace, pokud je kontrolují:

- náboženská společenství,
- obce,
- jiné subjekty, které samy nejsou nevládními organizacemi a mají více než 30 % hlasů nebo účasti na valném shromáždění nevládní organizace.

V **Polsku** jsou nevládní organizace neziskové organizace, které nejsou podniky (včetně veřejných podniků), výzkumnými institucemi, bankami ani součástí sektoru veřejných financí. Nvládní organizací nemohou ani být politické strany a jejich nadace, odbory a sdružení zaměstnavatelů a zaměstnanců.

19 Přehled členských států, které mají vlastní právní definici nevládních organizací, uvádí [obrázek 3](#).

Obrázek 3 | Několik členských států má vlastní právní definici nevládních organizací

Zdroj: EÚD na základě odpovědí na dotazníky, které jsme zaslali řídicím orgánům.

- 20** V září 2024 přijali spolunormotvůrci EU návrh Komise, aby aktualizované finanční nařízení obsahovalo definici nevládní organizace [finančního nařízení EU \(příloha I, bod 03\)](#). Cílem této definice je zvýšit transparentnost, pokud jde o příjemce finančních prostředků EU, kteří jsou nevládními organizacemi². Definice obsahuje nejdůležitější kritéria pro nevládní organizace, tj. že by měly být nezávislé na vládě a neziskové. Organizace považované za nevládní organizace s ohledem na definici EU nemusí být vždy nevládními organizacemi ve svých domovských členských státech.
- 21** Pro účely přímého a nepřímého řízení eviduje Komise příjemce jako nevládní organizace ve svém centrálním účetním systému na základě vlastního prohlášení a po potvrzení subjektu jako neziskového a soukromého subjektu, které je poté zveřejněno v systému pro finanční transparentnost (FTS); viz [příloha I, bod 08](#) Komise považuje nevládní organizace za nezávislé na vládě, pokud nejsou veřejnými subjekty. Tento výklad nebere v úvahu důležitý aspekt nezávislosti nevládních organizací, a to konkrétně kontrolu účasti vlád ve správních orgánech nevládních organizací. Komise dále ověřuje neziskovou povahu žadatelů na základě dokumentů, které předkládají a které potvrzují jejich právní formu nebo účel, a to, zda mají zákonnou nebo statutární povinnost nerozdělovat zisk akcionářům nebo

² [Nařízení 2024/2509](#), 8. bod odůvodnění.

jednotlivým členům organizace³. Komise však nekontroluje, zda nevládní organizace sledují obchodní zájmy svých členů (viz [rámeček 3](#)).

Rámeček 3

Příklad subjektu, který je registrován jako nevládní organizace navzdory tomu, že sleduje obchodní zájmy svých členů

V našem vzorku jsme identifikovali subjekt, který byl ve FTS označen jako nevládní organizace. Subjekt je výzkumnou organizací, která kromě výzkumných a inovačních činností poskytuje pokročilé technické služby pro textilní průmysl a komplexní služby pro kosmetický průmysl. Zaměstnává více než 250 zaměstnanců a má kanceláře po celém světě.

Subjekt je soukromou neziskovou organizací, ale je zřejmé, že sleduje komerční zájmy svých povětšinou na zisk orientovaných členů, neměl by tedy být považován za nevládní organizaci. V odpovědi na náš průzkum rovněž uvedla, že není nevládní organizací.

- 22** Ačkoli Komise kontroluje hlavní aspekty definice nevládních organizací, tyto kontroly nejsou vyčerpávající. Zjistili jsme, že více než 90 % (více než 70 000) subjektů, v jejichž prospěch byly v účetním systému v období 2021–2023 provedeny platby, nebylo klasifikováno ani jako nevládní organizace, ani jako jiné než nevládní organizace, neboť příslušné pole zůstalo prázdné (nepovinné pole pro příjemce). Domníváme se, že to zvyšuje riziko nesprávné klasifikace příjemců pro účely podávání zpráv a má to přímý dopad na kvalitu informací poskytovaných veřejnosti prostřednictvím systému pro finanční transparentnost.
- 23** Na základě našich výše uvedených připomínek se domníváme, že definice nevládní organizace, kterou používá EU, sama o sobě plně neřeší riziko nesprávné klasifikace nevládních organizací, neboť následující aspekty jejich praktického uplatňování nejsou dostatečně jasné:
- a) pravidla týkající se toho, co by mělo být chápáno jako „nezávislost na vládě“, například stanovením prahové hodnoty pro vládní kontrolu nad správními orgány nevládních organizací;
 - b) pravidla pro ověřování statusu nevládní organizace v případě, že nevládní organizace sledují obchodní zájmy svých členů;

³ [Rules for Legal Entity Validation, LEAR Appointment and Financial Capacity Assessment](#), Komise, 1. února 2024.

- c) subjekty vyloučené z definice nevládní organizace. Současná definice nevládní organizace vylučuje politické strany a odborové svazy, nikoli však jiné podobné typy organizací, aby tak bylo zajištěno rovné zacházení (např. nadace a sdružení zřízené politickými stranami a odbory jako jejich *de facto* nedílné součásti, sdružení zaměstnavatelů analogicky s odbory nebo typy subjektů, které jsou nezávislé na vládách nad rámec formálního statusu soukromého subjektu).

24 Taková nedostatečná jasnost poskytuje prostor pro široký výklad definice nevládní organizace organizacemi, které plní rozpočet EU. Způsob, jakým se definice uplatňuje na financování EU, nemusí být proto u všech programů a způsobů řízení EU jednotný.

Navzdory jednoduššímu postupu udělování grantů přetrvávají problémy s úplností a přesností údajů

Přímé řízení

25 V své předchozí zvláštní zprávě o transparentnosti financování nevládních organizací ze strany EU se zaměřením na vnější činnost⁴ jsme uvedli, že Komise měla u programů přímého řízení rozdílně podrobné informace o finančních prostředcích poskytovaných příjemcům, protože její útvary používaly různé systémy. Systém Komise pro postup udělování grantů se však od té doby zjednodušil, zejména díky zahájení projektu [SEDIA](#) v roce 2017, který umožňuje digitální komunikaci a korespondenci s žadateli. To znamená, že od příjemců či žadatelů se při správě přímých grantů shromažďují tytéž dokumenty prostřednictvím informačního systému Komise eGrants. Toto zlepšení jsme potvrdili, neboť 29 z 30 nevládních organizací z našeho vzorku pro přímé řízení bylo zaregistrováno v systému eGrants a u každé organizace byl uveden stejný typ informací o příjemcích (např. dokumenty identifikující příjemce, finanční výkazy, žádosti o grant a hodnocení).

26 Provedli jsme křížovou kontrolu finančních údajů, které byly veřejně dostupné v systému pro finanční transparentnost (viz [příloha I](#), bod **08**), s informacemi uchovávanými v systému eGrants a v jiných systémech a zdrojích, jako je [rejstřík transparentnosti EU](#) (EUTR), abychom ověřili jejich spolehlivost. V souvislosti s financováním EU poskytovaným nevládním organizacím v rámci přímého řízení jsme zjistili několik nedostatků, které mají dopad na přesnost údajů v systému Komise pro finanční transparentnost:

- **osm subjektů (více než 25 % našeho vzorku) bylo nesprávně označeno jako nevládní organizace:** Tři z těchto subjektů byly organizace závislé na vládě, jako partnerství veřejného a soukromého sektoru (dohoda o spolupráci mezi subjekty státní správy

⁴ Zvláštní zpráva 35/2018, body 41–42.

a společnostmi soukromého sektoru) nebo národní výzkumný ústav (viz [rámeček 4](#)). Čtvrtá organizace zastupovala obchodní zájmy svých členů, které nebyly slučitelné s postavením nevládní organizace. Tři další příjemci se ve svých odpovědích na náš průzkum za nevládní organizace nepovažovali a další nebyl na portálu Komise pro financování a nabídková řízení jako nevládní organizace zaregistrován;

Rámeček 4

Příklad výzkumného ústavu, který je označen jako nevládní organizace, i když je závislý na vládě

Národní výzkumný ústav provádí mezinárodní výzkum v oblasti energetiky a biohospodářství. Patří mezi největší výzkumné ústavy v Evropě.

Ústav je registrován jako soukromá nezisková společnost s ručením omezeným. Při podávání žádosti o grant EU se sám označil za nevládní organizaci. Činnosti ústavu jsou však úzce spjaté s vládou. Stát poskytl ústavu záruku na zajištění jeho finanční kapacity a jeho nejvyšší správní orgán se skládá výhradně ze zástupců orgánů členského státu.

- **subjekty, které jsou nesprávně označeny jako jiné než nevládní organizace:** při křížové kontrole databáze FTS s jinými registry na úrovni EU, tj. EUTR a informacemi, které jsme obdrželi od vnitrostátních řídicích orgánů ESF+ a AMIF, jsme zjistili 70 subjektů, které nebyly v účetním systému Komise označeny jako nevládní organizace, a to navzdory tomu, že z ostatních registrů vyplývá, že nevládními organizacemi jsou.

27 V souladu s požadavky finančního nařízení **zveřejňuje Komise informace o primárních operacích** poskytujících prostředky jednotlivým příjemcům. Grantové dohody mohou umožňovat poskytnutí určitých finančních prostředků EU jinému subjektu. V našem vzorku jsme identifikovali jednoho příjemce, který obdržel finanční prostředky z programu Občané, rovnost, práva a hodnoty (CERV) a který část těchto prostředků přerozdělil jinému subjektu. Podle Komise „znovu přerozdělené částky“ programu CERV činily v roce 2022 3,9 milionu EUR a v roce 2023 to bylo 3,7 milionu EUR. Tyto částky představují 2 % finančních prostředků CERV přidělených na závazky v těchto letech.

28 Zjistili jsme také **rozdíly mezi částkami zveřejněnými ve FTS** a tím, co bylo smluvně dohodnuto mezi Komisí a jejími příjemci. U jedné z grantových dohod, na níž se podílela jedna nevládní organizace v našem vzorku, se Komise smluvně zavázala poskytnout 549 milionů EUR, v systému pro finanční transparentnost je však vykázáno pouze 317 milionů EUR. Komise uvedla, že vykázala pouze kumulativní roční rozpočtové závazky,

což znamená, že plná výše grantu se v FTS objeví až v posledním roce zakázky. Tak tomu však vždy nebylo u jiných závazků Komise, u nichž Komise uváděla celé částky uvedené ve smlouvách, jakmile nabyly účinnosti.

- 29** Komise každoročně nejpozději v červnu každého roku aktualizuje svůj systém pro finanční transparentnost, jak vyžaduje finanční nařízení. To znamená, že informace o částkách přidělených na konci roku jsou zveřejňovány se zpožděním. To může být až jeden a půl roku, neboť částky přidělené na závazky v lednu roku n mohou být zveřejněny až do června roku $n+1$. Kromě toho Komise finanční informace ve FTS neaktualizuje v návaznosti na změny grantových dohod v rámci ročních aktualizací. V našem vzorku z přímého řízení jsme zjistili tři případy (10 % našeho vzorku), u nichž informace ve FTS nebyly z tohoto důvodu aktuální. Ve dvou případech nebyly finanční informace v návaznosti na změny grantových dohod zveřejněny ve FTS a ve třetím případě byl závazek z podepsané grantové dohody zveřejněn s jednoletým zpožděním.

Nepřímé řízení

- 30** V rámci nepřímého řízení zřídila Komise pro programy Erasmus+ a Evropský sbor solidarity (ESC) modul projektového řízení (PMM), což je internetový informační systém, v němž prováděcí partneři vykazují informace. PMM se vztahuje na celý životní cyklus projektu: od žádosti až po konečné platby. Komise sleduje informace, extrahuje údaje pro další analýzu a poté je používá ve svých výročních zprávách o činnosti a přílohách. Prostřednictvím PMM má Komise přístup k dokumentaci jednotlivých projektů.
- 31** I přes zlepšení systému vykazování údajů pro tyto dva specifické programy jsme zjistili, že veřejně přístupné informace o příjemcích finančních prostředků EU z programů v nepřímém řízení v rámci systému pro finanční transparentnost byly neúplné. Je tomu tak proto, že FTS zveřejňuje finanční informace pouze o primárních operacích, tj. mezi Komisí a jejími prováděcími partnery. Prováděcí partneři jsou povinni zveřejňovat na svých internetových stránkách informace o finančních prostředcích EU, které distribuovali konečným příjemcům, z nichž někteří jsou nevládními organizacemi. Na rozdíl od projektů ve sdíleném řízení nejsou povinni zveřejňovat tyto informace ve strojově čitelném formátu, který by umožnil konsolidaci a analýzu dat velkého objemu.
- 32** V období 2021–2023 přidělila Komise na závazky vůči svým prováděcím partnerům v rámci programu Erasmus+ a Evropského sboru solidarity prostředky ve výši 1 363 milionů EUR a tato částka byla v systému pro finanční transparentnost označena jako částka určená nevládním organizacím. Informace z PMM Komise u tří vybraných prováděcích partnerů však ukazují, že pouze 10 % částek, které obdrželi, bylo převedeno na nevládní organizace, zatímco 90 % bylo určeno jiným typům příjemců. Komise rovněž provádí platby dalším prováděcím partnerům, kteří nejsou nevládními organizacemi, ale kteří mohou následně

finanční prostředky převádět nevládním organizacím. Komise částky takto převedené nevládním organizacím nesledovala.

- 33** Tři prováděcí partneři, které jsme vybrali k dalšímu zkoumání, se řídili různými postupy pro zveřejňování informací o finančních prostředcích EU, které spravují. Informace, které poskytli o udělených grantech, jsou uvedeny v [tabulce 1](#).

Tabulka 1 | Rozdíly ve způsobu, jakým vybraní prováděcí partneři zveřejňují informace o finančních prostředcích EU, které spravují

Informace	V Německu	V Polsku	Ve Slovinsku
Číslo žádosti		✓	✓
Kód programu Erasmus	✓		
Jméno žadatele	✓	✓	✓
Lokalita (město)	✓	✓	✓
Název projektu			✓
Rozpočet	✓	✓	✓
Udělené body			✓
Výsledek hodnocení		✓	
Formát	Není strojově čitelné	Není strojově čitelné	Není strojově čitelné
Pořadí	Rok a opatření	Rok, opatření a rozpočtové rozpětí	Rok a opatření

Zdroj: EÚD.

- 34** Podle Komise mají programy Erasmus+ a Evropského sboru solidarity dohromady 54 prováděcích partnerů, kteří se nacházejí v EU a ve třetích zemích přidružených k programům. To znamená, že informace o jejich konečných příjemcích jsou rozptýleny v mnoha informačních zdrojích a mají různé formáty. Prováděcí partneři navíc nerozlišují mezi typy konečných příjemců, získat spolehlivé konsolidované informace o finančních prostředcích EU poskytnutých nevládním organizacím v rámci tohoto způsobu řízení tedy není možné.

Sdílené řízení

- 35** Pokud jde o sdílené řízení, vnitrostátní orgány jsou sice povinny zveřejňovat informace o výši finančních prostředků EU, které se zavázaly poskytnout příjemcům, ale nemusí vykazovat podíl prostředků poskytnutých nevládním organizacím. To znamená, že informace o financování nevládních organizací ze strany EU v rámci sdíleného řízení nejsou snadno dostupné. Kromě toho mají členské státy pro identifikaci příjemců z EU jako nevládních organizací buď různá kritéria, nebo nemají žádná kritéria, výsledné údaje tedy nejsou ani homogenní, ani úplné (viz body [18](#) a [19](#)).
- 36** Zjistili jsme také, že vnitrostátní databáze ve třech členských státech, které jsme navštívili, neuvádí ani spolupříjemce v případě konsorcií, ani částky vyplacené příjemcům, protože se zveřejňují pouze částky, k nimž byly přijaty závazky. Tyto databáze jsou však aktualizovány častěji než FTS Komise a uvádějí rovněž informace o změnách grantových dohod.
- 37** Vzhledem k tomu, že řídicí orgány nejsou povinny zveřejňovat informace konkrétně o finančních prostředcích EU poskytnutých nevládním organizacím, požádali jsme všechny řídicí orgány v členských státech pro vybrané programy (AMIF a ESF+), aby nám poskytly informace o částkách finančních prostředků EU přidělených na závazky nevládním organizacím. Tyto informace jsme obdrželi od všech zemí kromě Německa a Francie – viz [obrázek 4](#).
- Německé orgány uvedly, že Německo nemá pro nevládní organizace žádné zvláštní právní předpisy, registrační či identifikační čísla. Ve víceletém finančním rámci (VFR) na období 2021–2027 dále neexistuje žádný samostatný přiděl finančních prostředků z ESF+/AMIF nevládním organizacím.
 - Francouzské orgány nepředložily žádné finanční údaje, neboť Francie nemá žádnou právní definici pro nevládní organizace, které v zemi působí.

Obrázek 4 | Členské státy vykazují významné rozdíly v částkách poskytnutých nevládním organizacím v období 2021–2023 z ESF+ a AMIF

(v mil. EUR)

Členský stát	ESF+	AMIF
Španělsko	682	54
Německo*	392	158
Francie*	334	46
Švédsko	230	49
Česká republika	252	5
Litva	112	
Rakousko	47	30
Řecko		76
Estonsko	48	
Irsko	34	
Chorvatsko	23	3
Finsko	10	6
Bulharsko	11	
Belgie		6
Maďarsko	3	
Lucembursko	1	1
Dánsko	2	
Rumunsko	2	0,1
Lotyšsko		2

* V případě Německa a Francie jsme analyzovali informace o příjemcích finančních prostředků z fondů AMIF a ESF+, které zveřejnily vnitrostátní (nebo „domácí“, pokud se jedná i o regionální) orgány, abychom odhadli částky poskytnuté formou zakázek nevládním organizacím.

** Itálie, Kypr, Malta, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Slovinsko a Slovensko neuvedly žádné smluvní částky.

Zdroj: EÚD na základě údajů poskytnutých vnitrostátními řídicími orgány.

- 38** U našeho vzorku jsme částky, které řídicí orgány poskytly, sesouhlasili s příslušnými doklady, tj. s rozhodnutími o grantu, a nenašli jsme žádné nesrovnalosti.

Bez spolehlivého přehledu výdajů EU na nevládní organizace není užitečná analýza možná

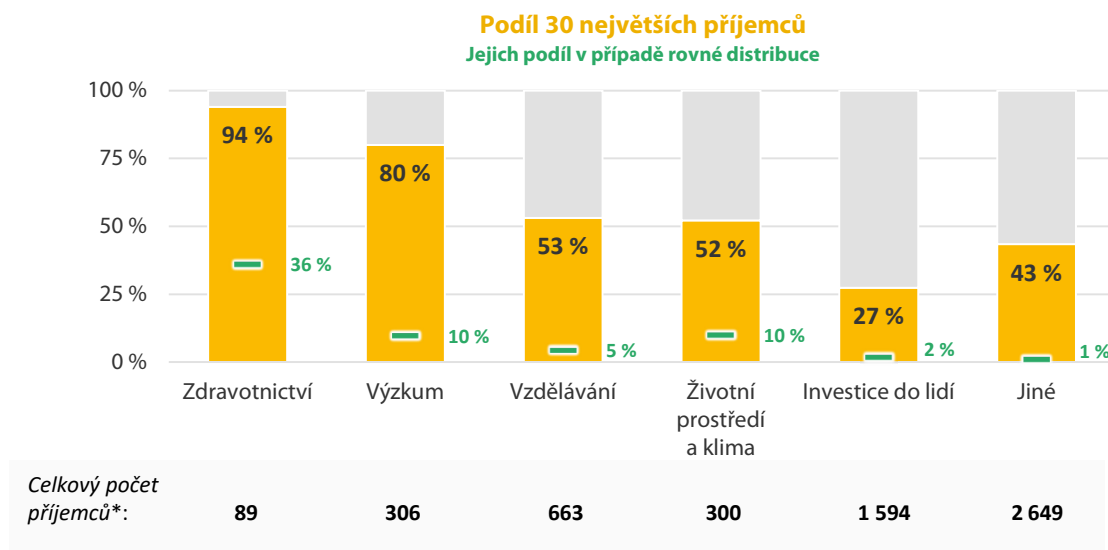
- 39** Z předchozích bodů vyplývá, že neexistuje komplexní a spolehlivý přehled finančních prostředků EU přidělených nebo vyplácených nevládním organizacím podle jednotlivých oblastí politiky a všech způsobů řízení. Aktualizované finanční nařízení stanoví Komisi povinnost provozovat internetovou stránku, kde bude konsolidovat, centralizovat

a zveřejňovat finanční informace o výdajích EU v rámci všech tří způsobů řízení⁵. Tyto informace by měly být k dispozici od VFR na období po roce 2027. Dokud nebude tato povinnost splněna a nevládní organizace nebudou řádně registrovány, je prakticky nemožné získat spolehlivé informace o všech finančních prostředcích EU, které nevládní organizace obdržely.

- 40** Křížovou kontrolu a konsolidaci finančních údajů o výdajích EU dále ztěžuje neexistence společného identifikátoru. Na neexistenci společného identifikátoru jsme již upozornili v naší předchozí zvláštní zprávě o zařazování hospodářských subjektů na černou listinu. Uvedli jsme, že to způsobuje problémy při identifikaci protistran a porovnání jejich záznamů s různými registry.
- 41** Spolehlivý přehled finančních prostředků EU poskytovaných nevládním organizacím by nejen zvýšil transparentnost výdajů EU, ale umožnil by také analyzovat koncentraci finančních prostředků EU. Taková analýza by mohla být užitečná například k tomu, aby se zmírnilo riziko, že nadměrná koncentrace finančních prostředků EU v malém počtu nevládních organizací bude bránit širší účasti na tvorbě politik EU nebo provádění programů.
- 42** Bez ohledu na omezenou dostupnost finančních údajů z naší analýzy vyplývá, že velká část finančních prostředků EU poskytnutých nevládním organizacím v rámci přímého řízení byla přidělena malému počtu nevládních organizací. Z více než 4 400 nevládních organizací obdrželo 30 v období 2014–2023 více než 40 % celkových finančních prostředků (tj. 3,3 miliardy EUR). Soustředění finančních prostředků EU poskytnutých nevládním organizacím v různých oblastech politiky ukazuje [obrázek 5](#).

⁵ Nařízení 2024/2509, článek 38.

Obrázek 5 | Významnou část finančních prostředků z rozpočtu EU přiděluje přímo Komise 30 největším nevládním organizacím v každé vybrané oblasti politiky

* Některé nevládní organizace obdržely platby z více než jednoho fondu.

Zdroj: EÚD na základě údajů evidovaných v účetním systému Komise.

- 43** V roce 2024 spolunormotvůrci souhlasili s návrhem Komise zavést jako novou kategorii grantů granty velmi nízké hodnoty s cílem usnadnit přístup k financování pro menší projekty. Podle Komise by tak mělo dojít ke snížení koncentrace podpory. Žadatelé o tyto granty – včetně nevládních organizací – budou muset předkládat méně dokumentů (např. nemusí prokazovat finanční způsobilost k realizaci projektu).

Správci finančních prostředků EU ověřují transparentnost příjemců, ale aktivně nekontrolují respektování hodnot EU

44 Finanční nařízení a odvětvové právní předpisy podmiňují přístup k finančním prostředkům EU zvláštními požadavky na transparentnost (viz [příloha II](#)). Komise, členské státy a prováděcí subjekty by měly před poskytnutím finančních prostředků EU a po celou dobu trvání grantové smlouvy ověřovat, zda nevládní organizace jakožto příjemci podpory EU tyto požadavky na transparentnost splňují. V tomto oddíle zkoumáme, zda Komise, její prováděcí partneři a orgány členských států:

- transparentním způsobem vyhlašovali otevřené výzvy k podávání žádostí o granty,
- ověřovali, že příjemci finančních prostředků EU respektují hodnoty EU.

V neposlední řadě jsme také posuzovali transparentnost nevládních organizací v našem vzorku z hlediska toho, jak poskytují informace o svých dárcích a činnostech.

Výzvy k předkládání návrhů v našem vzorku byly transparentní

- 45** Přezkoumali jsme právní rámec EU pro programy zahrnuté do našeho auditu a určili jsme požadavky přispívající k transparentnosti vůči veřejnosti ([příloha II](#) uvádí odkazy na právní akty). Zjistili jsme, že tyto požadavky byly u různých způsobů řízení, v jejichž rámci je rozpočet EU plněn, jednotné.
- 46** Při zveřejňování výzev k předkládání návrhů orgány poskytující podporu (naše vzorek obsahoval Komisi, tři prováděcí partnery a šest řídicích orgánů pro AMIF a ESF+ ve vybraných členských státech) vyžadují, aby žadatelé předložili několik dokumentů, aby bylo možné posoudit jejich právní postavení (např. stanovy a právní zástupci) a finanční způsobilost. Kromě posouzení schopnosti žadatelů dokončit projekt poskytují tyto dokumenty orgánům poskytujícím podporu určité informace o potenciálních příjemcích finančních prostředků.
- 47** V rámci našeho průzkumu jsme se nevládních organizací dotázali, zda se domnívají, že požadavky EU a členských států na transparentnost ve výzvách k předkládání návrhů jsou nepřiměřené. Více než 90 % nevládních organizací, které odpověděly, uvedlo, že nikoliv. Organizace, které měly za to, že požadavky jsou nepřiměřené, byly povětšinou menší nevládní organizace. Poukázaly především na složité vykazovací povinnosti týkající se využití obdržných finančních prostředků, které stanoví členské státy.

- 48** Zkoumali jsme transparentnost výzev k předkládání návrhů, v nichž bylo 90 nevládních organizací zařazených do vzorku úspěšných. Celkově jsme zjistili, že tyto výzvy byly transparentní, neboť byly dostupné potenciálně zúčastněným stranám i veřejnosti. Zveřejněná kritéria pro přístup k finančním prostředkům EU byla jasná.
- 49** Prověřovali jsme také kontroly Komise a prováděcích subjektů a rozhodnutí o žádostech, abychom zjistili, nakolik byly při výběru příjemců finančních prostředků EU transparentní. Dokumentace Komise v systému eGrants, který je standardizován ve všech útvarech a agenturách, poskytuje dostatečnou míru informací o rozhodnutích o způsobu poskytování finančních prostředků (tj. „proč“ nevládní organizace obdržely finanční prostředky). Ve třech členských státech, které jsme navštívili, jsme však ve výběrovém řízení zaznamenali různou míru transparentnosti. Ve Švédsku ponechává metodika použitá k posuzování žádostí o grant hodnotitelům větší prostor pro uvážení než v Německu a Španělsku, které k posuzování žádosti o grant poskytují více pokynů (viz [rámeček 5](#)).

Rámeček 5

Transparentnost výběrového řízení v členských státech se liší

V **Německu** vedou řídicí orgány podrobnou dokumentaci o tom, jak byly body uděleny. Bodová hodnocení jsou rozdělena do podkategorií a pro každou z nich je uvedeno podrobné odůvodnění. Financují se projekty, které překročí minimální bodovou hodnotu. Dokumentace týkající se výběrového řízení však není veřejně přístupná.

Ve **Španělsku** používají řídicí orgány k hodnocení žadatelů a jejich bodování kritéria pro udělení grantu a objektivní kritéria zveřejněná ve výzvách k předkládání návrhů. Body se přidělují projektům s využitím hodnoticího formuláře, který vypočítá celkové bodové hodnocení na základě těchto předem definovaných parametrů.

Ve **Švédsku** je podrobná metodika hodnocení kritérií výzvy popsána v interních pokynech řídicích orgánů, ty však nejsou veřejně dostupné. Bodovací systém například nedefinuje, co je „silný“ nebo „slabý“ projekt, přestože se jedná o kritérium pro přidělování finančních prostředků. Řídicí orgány přidělovaly body porovnáním projektů a s využitím svého odborného úsudku.

- 50** Některé provozní granty EU poskytnuté nevládním organizacím mohou financovat činnosti v oblasti prosazování zájmů, jako je lobování. V našem vzorku jsme se setkali se dvěma případy grantů na provozní náklady financovaných z programu LIFE, které zahrnovaly prosazování zájmů u tvůrců politik (viz [rámeček 6](#)). Obě nevládní organizace jsou registrovány v [EUTR](#) jako zástupce zájmové skupiny, nicméně informace na portálu Komise pro financování a nabídková řízení se o žádných takových činnostech nezmiňují. I když právní předpisy nestanoví povinnost zveřejňovat činnosti v oblasti prosazování zájmů

zahrnuté do grantů na provozní náklady pro nevládní organizace, domníváme se, že citlivá povaha těchto činností, jsou-li financovány z fondů EU, vyžaduje větší transparentnost.

Rámeček 6

Granty na provozní náklady, u nichž nebyly zveřejněny činnosti v oblasti prosazování zájmů

U obou grantů na provozní náklady umožňuje portál Komise pro financování a nabídková řízení standardizovanou prezentaci cílů těchto grantů na provozní náklady méně podrobně než podepsané grantové dohody, které popisují konkrétní činnosti a akce, jež musí nevládní organizace provést v souvislosti s financováním, které obdrží. Jeden z našich vybraných grantů na provozní náklady zahrnoval činnosti v oblasti prosazování zájmů, jako je organizace setkání s poslanci Evropského parlamentu a zástupci Komise na vysoké úrovni. Tyto informace nebyly na portálu Komise pro financování a nabídková řízení uvedeny.

- 51** V květnu 2024, tedy v době, kdy naše auditní práce probíhala, vydala Komise v zájmu zmírnění rizika poškození dobré pověsti EU [pokyny](#), které stanoví, že grantové dohody by neměly příjemcům ukládat povinnost lobbovat orgány EU. Jelikož náš audit se týkal finančních prostředků EU poskytnutých nevládním organizacím do konce roku 2023, provádění těchto pokynů jsme nezkoumali.

Respektování hodnot EU se proaktivně neověřuje

- 52** Smlouva o Evropské unii stanoví jako základ EU hodnoty lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a lidských práv, včetně práv příslušníků menšin⁶. Od začátku VFR na období 2021–2027 je respektování hodnot EU smluvní povinností příjemců, včetně nevládních organizací, podmiňující získání finančních prostředků EU. Očekávali bychom tedy, že všechny grantové smlouvy EU budou uvádět povinnost respektovat hodnoty EU u všech činností příjemců, nikoli pouze u těch, které jsou financovány EU. Dále očekáváme, že Komise a prováděcí subjekty budou dodržování povinnosti respektovat hodnoty EU proaktivně ověřovat. Posuzování respektování hodnot EU příjemci má pro důvěryhodnost EU zásadní význam.

⁶ Smlouva o Evropské unii, článek 2.

53 Ve fondech v přímém řízení, které jsme vybrali, používá Komise model kolektivní grantové dohody, v jehož rámci jsou příjemci povinni respektovat hodnoty EU obecně, nikoli pouze v souvislosti s činnostmi financovanými EU. Příjemci jsou povinni předložit vlastní prohlášení, že respektují hodnoty EU. V nepřímém řízení uplatňuje Komise podobný přístup od roku 2024⁷. V rámci sdíleného řízení existují rozdíly v tom, jak vnitrostátní orgány vyžadují, aby příjemci, včetně nevládních organizací, respektovali hodnoty EU. To znamená, že situace je méně uniformní než v případě přímého a nepřímého řízení. Rozdíly v tom, jak správci fondů EU ověřují respektování hodnot EU, ukazuje [tabulka 2](#).

Tabulka 2 | Komise a řídicí orgány členských států ověřují respektování hodnot EU rozdílně

Fáze	Soulad s hodnotami EU		Přímé	Nepřímé ⁽¹⁾	Sdílené ⁽²⁾
Podání žádosti	Komise/řídicí orgány kontrolují, zda jsou stanovy nevládních organizací v souladu s hodnotami EU (vstupní kritéria)		✓	✓	✗ ⁽³⁾
	Komise/řídicí orgány aktivně kontrolují, zda je projekt v souladu s hodnotami EU (kritéria způsobilosti).		✗	✗	✗
	Projekt získá více bodů, pokud má za cíl rozvíjet hodnoty EU (kritéria pro udělení grantu).		✗	✓	✗ ⁽⁴⁾
Grantová dohoda / rozhodnutí o grantu	Respektování hodnot EU je povinností dané grantovou dohodou/rozhodnutím o grantu		✓	✓	✓
Monitorování	Pokud se příjemce neřídí hodnotami EU, je to důvod pro zpětné získání finančních prostředků	ve vztahu k financovanému projektu	✓	✓	✓
		ve vztahu k dalším činnostem nevládní organizace	✓	✓	✗

⁽¹⁾ U programů řízených Generálním ředitelstvím pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu od roku 2024.

⁽²⁾ V případě tří členských států, které jsme navštívili, tj. Německa, Španělska a Švédska.

⁽³⁾ Respektování hodnot EU ze strany nevládní organizace jako kritérium pro přijetí ověřují pouze španělské řídicí orgány.

⁽⁴⁾ Kritéria pro udělení grantu související s vývojem hodnot EU mají pouze španělské řídicí orgány pro AMIF.

Zdroj: EÚD.

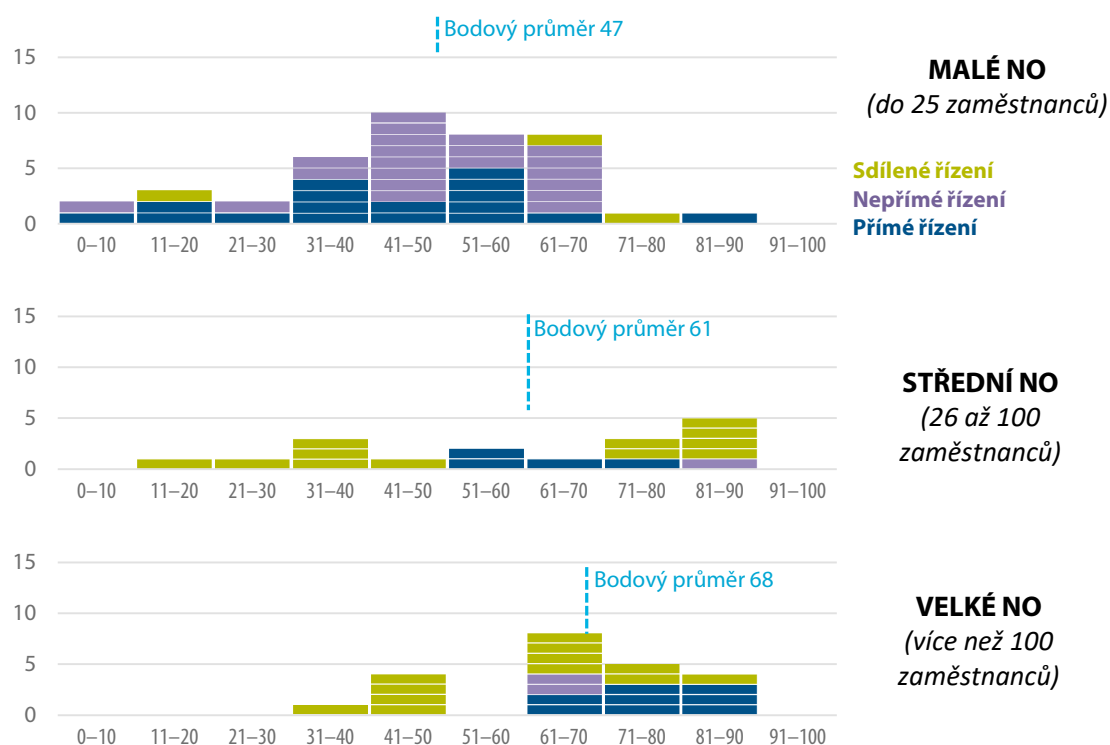
⁷ Příručka k programu Erasmus+ ke dni 28. listopadu 2023.

- 54** Smlouvy nebo rozhodnutí o grantu stanoví příjemcům, včetně nevládních organizací, povinnost respektovat hodnoty EU. Komise a další prováděcí subjekty se spoléhají především na vlastní prohlášení žadatelů. Některé útvary Komise a další subjekty, které plní rozpočet EU, systematicky podle Komise nevyužívají doplňkové zdroje informací, pokud nejsou na tuto skutečnost upozorněni. Kromě kontrol *ex ante* (např. soulad stanov příjemců s hodnotami EU), kontrol situací zakládajících vyloučení a prohlášení žadatelů neexistují v našem vzorku žádné důkazní informace o tom, že byly využity jiné zdroje informací.
- 55** Komise od poloviny roku 2023 zajišťuje školení a prezentace, aby zmírnila riziko poškození dobré pověsti v případě financování subjektů ze strany EU, které nerespektují její hodnoty. V roce 2024 vydala rovněž interní pokyny ohledně toho, jak postupovat, pokud nebudou hodnoty EU respektovány. Potenciální opatření sahala od pozastavení plateb až po snížení nebo ukončení plateb, ale nebylo uvedeno, jak by mělo být plnění této povinnosti kontrolováno nebo jak posuzovat závažnost porušení této povinnosti. Například v případě sdíleného řízení nás švédské orgány informovaly, že dosud neobdržely žádné pokyny a že vyšetřují pouze případy, kdy mají podezření na nedodržování předpisů.
- 56** Na rozdíl od jiných soukromých subjektů, které jsou komerční a u nichž se vyžadují informace o konečných vlastnících, nemají nevládní organizace vlastníky, což znamená, že na otázku, „kdo za nimi stojí“, není snadné odpovědět. Stávající právní předpisy EU nevyžadují, aby Komise a jiné prováděcí subjekty kontrolovaly zdroje financování nevládních organizací. Pokud se provádí předpisy stanovená kontrola finanční stability, dává správcům finančních prostředků EU příležitost posoudit zdroje financování nevládních organizací, což umožňuje určit, „kdo za nimi stojí“, a tudíž i identifikovat potenciální střet zájmů nebo rizika ohrožující nezávislost nevládních organizací na konkrétních dárcích. U našeho vzorku jsme nenalezli žádné důkazní informace prokazující, že taková kontrola zdrojů financování byla provedena.
- 57** Provedli jsme dodatečná ověření, například jsme zkontrolovali databáze externích poskytovatelů údajů (na základě veřejně dostupných údajů) a přímo jsme se dotazovali nevládních organizací, a zjistili jsme, že hlavním zdrojem financování pro většinu příjemců jsou orgány veřejné správy. Získali informace o 51 z 90 subjektů v našem vzorku. Více než 85 % z těchto 51 nevládních organizací bylo v letech 2022 a 2023 financováno převážně z veřejných zdrojů. Skutečnost, že rozpočet EU byl hlavním zdrojem financování poloviny z nich, zdůrazňuje nutnost důkladných kontrol respektování hodnot EU ze strany příjemců.

Postupy týkající se transparentnosti v našem vzorku se značně liší, přičemž větší nevládní organizace si vedou lépe

- 58** Transparentnost nevládních organizací, které jsme zařadili do vzorku, jsme posuzovali tak, že jsme přezkoumali informace, které o sobě zveřejnily. Naše posouzení veřejně dostupných informací vycházelo ze [standardů](#) transparentnosti rady odborníků na právo nevládních organizací [Konference mezinárodních nevládních organizací](#) Rady Evropy a z přístupu dvou španělských organizací: *La Coordinadora de ONG para el desarrollo (CONGE)* a soukromé nadace, která působí jako nezávislý hodnotitel nevládních organizací (*Fundación Lealtad*). Zaměřili jsme se na oblasti, které poskytují informace o tom, kým nevládní organizace jsou a co dělají. Seskupili jsme je do čtyř oddílů věnovaných transparentnosti: správní orgány, poslání, vize a hodnoty, sociální základna a podpora a plánování a podávání zpráv. Podrobné informace o metodice, kterou jsme použili k posouzení transparentnosti nevládních organizací, a o prvcích, které přispívají k lepšímu bodování, jsou uvedeny v [příloze IV](#).
- 59** Nevládní organizace se výrazně liší, pokud jde o míru dobrovolné transparentnosti. Na stupnici od 0 do 100 jsme u nevládních organizací v našem vzorku dospěli k celkovému průměrnému skóre 55 bodů. Jednotlivá bodová hodnocení se však pohybovala mezi pěti a 90 body, viz [příloha III](#). Z našeho posouzení vyplývá, že nevládní organizace získaly dostatečný počet bodů udělených za zveřejňování informací o správních orgánech a svém poslání, vizi a hodnotách. Mají však tendenci být méně transparentní, pokud jde o jejich sociální základnu, podporu a finanční výkazy. Ačkoli nevládní organizace obvykle uvádějí své hlavní dárce, zřídka kdy zahrnují darované částky a příslušná období. [Obrázek 6](#) shrnuje naše posouzení celkové dobrovolné transparentnosti nevládních organizací a [příloha V](#) uvádí podrobné výsledky pro každý oddíl, který jsme při posuzování dobrovolné transparentnosti zvažovali.

Obrázek 6 | Malé nevládní organizace mají v našem hodnocení dobrovolné transparentnosti nižší skóre než střední a velké nevládní organizace

Pozn.: průměrné bodové hodnocení vychází ze vzorku 90 příjemců. Grafika ukazuje informace o 80 nevládních organizacích, které jsme byli schopni klasifikovat podle velikosti. Každá kostka představuje nevládní organizaci ze vzorku.

Zdroj: EÚD.

- 60** Zjistili jsme, že klíčovým faktorem určujícím míru transparentnosti nevládních organizací je jejich velikost, zejména pokud jde o správní kapacitu. Malé nevládní organizace v našem vzorku, tj. ty, které zaměstnávají méně než 25 osob, získaly v průměru 47 bodů, což je méně než průměr za celý vzorek (55 bodů). Velké nevládní organizace s více než 100 zaměstnanci měly v průměru 68 bodů. Sedm organizací v našem vzorku nemělo žádné stálé zaměstnance, neboť najímaly pouze pracovníky k provádění projektů, na něž získaly finanční prostředky.
- 61** Ve Španělsku, jednom ze tří členských států, které jsme navštívili, jsme se setkali s různými akreditačními postupy, které mohou nevládní organizace provádět vedle oznamovacích povinností vyplývajících ze smluvních ujednání, právních předpisů EU a vnitrostátních právních předpisů. Akreditační postupy se týkají řízení, správy a transparentnosti nevládních organizací. Cílem akreditačních postupů nevládních organizací ve Španělsku je certifikovat původ veřejných a soukromých zdrojů financování, sociální základnu a podporu (včetně skupin a subjektů, které podporují jejich práci, jako jsou jednotlivci, dárci a dobrovolníci), hlavní dárce a sítě, do nichž nevládní organizace patří.

- 62** Španělské nevládní organizace v našem vzorku pro sdílené řízení dosáhly v průměru 71 bodů. To značí, že akreditační proces by mohl být podnětem k větší transparentnosti nevládních organizací. Z deseti španělských nevládních organizací má pět, z nichž čtyři jsou středně velké nevládní organizace a jedna malá, akreditaci pro transparentnost. Pro srovnání: skóre německých a švédských nevládních organizací se blížilo průměru, přičemž tento typ akreditace měla také jedna velká nevládní organizace z Německa.
- 63** Proces akreditace, jehož účelem je získat certifikát transparentnosti, není mezi nevládními organizacemi financovanými EU rozšířen. V našem vzorku 90 příjemců jsme identifikovali osm nevládních organizací s osvědčením o transparentnosti, které provedly soukromé subjekty nezávislé na nevládních organizacích. Dvě různé španělské organizace, které se specializují na řízení nevládních organizací a transparentnost, certifikovaly pět španělských nevládních organizací, zatímco švédská organizace specializující se na získávání finančních prostředků pro nevládní organizace certifikovala jednu nevládní organizaci ze Švédska. Zjistili jsme také, že jedna nevládní organizace z Německa a jedna z Belgie mají certifikát transparentnosti vydaný certifikačními organizacemi v jejich zemích.
- 64** Nezjistili jsme žádné významné rozdíly v hodnocení dobrovolné transparentnosti nevládních organizací související se způsobem řízení, v jehož rámci byly financovány. Nvládní organizace financované v rámci nepřímého řízení dosáhly o něco nižšího skóre, zejména proto, že jsou malé, a řada z nich zaměstnává méně než pět osob. Důvodem je skutečnost, že část našeho vzorku, která pokrývá režim nepřímého řízení, je financována z programu Erasmus+ a Evropského sboru solidarity, jehož příjemci jsou často malé nevládní organizace.

Tuto zprávu přijal senát V, jemuž předsedá Jan Gregor, člen Účetního dvora, v Lucemburku na svém zasedání dne 25. února 2025.

Za Účetní dvůr

Tony Murphy
předseda

Přílohy

Příloha I – O auditu

Podpora EU poskytovaná nevládním organizacím a platné požadavky na transparentnost

- 01** [Smlouva o Evropské unii](#) zdůrazňuje význam otevřené, transparentní a pravidelné interakce se zástupci sdružení a občanské společnosti¹, jejichž podskupinou jsou nevládní organizace. Mezi organizace občanské společnosti patří například odborové svazy, sdružení zaměstnavatelů a náboženské instituce. Charakteristickým rysem nevládních organizací je skutečnost, že by měly fungovat nezávisle na vlivu vlády. Nevládní organizace se většinou angažují v oblasti sociálního začleňování, rovných příležitostí, rovnosti žen a mužů, ochrany klimatu a životního prostředí a výzkumu a inovací, a to buď v rámci vnější činnosti EU, nebo v rámci vnitřních politik EU. Komise je odhodlána podporovat organizace občanské společnosti v jejich roli při demokratické tvorbě politik a budování silnější Evropy, a to pomocí financování EU a různých politických iniciativ².
- 02** Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) definuje nevládní organizaci jako jakýkoli neziskový subjekt organizovaný za účelem sledování sdílených cílů a ideálů, bez významné účasti vlády nebo jejích zástupných subjektů³. V některých členských státech jsou nevládní organizace definovány zákonem a v jiných jsou vymezeny povahou své činnosti. Ve své zvláštní zprávě z roku 2018 o financování nevládních organizací ze strany EU se zaměřením na vnější činnost jsme uvedli, že ačkoli je pojem „nevládní organizace“ široce používán, v rámci činností financovaných EU neexistuje žádná jeho společná definice. Doporučili jsme, aby Komise stanovila jasná kritéria pro identifikaci nevládních organizací, a zvýšila tak spolehlivost finančních údajů o financování nevládních organizací z prostředků EU. Rovněž jsme doporučili zlepšit informace o finančních prostředcích prováděných nevládními organizacemi s cílem zajistit zveřejňování přesných informací

¹ [Smlouva o Evropské unii](#), článek 11.

² Internetové stránky Komise.

³ [Development Assistance Committee Member and Civil Society](#), OECD 2020, strana 28.

a ověřovat uplatňování pravidel pro poskytování dílčích grantů. Komise tato doporučení z velké části provedla⁴.

- 03** V září 2024 spolutvůrci právních předpisů EU aktualizovali [finanční nařízení](#) a v čl. 2 odst. 49 nevládní organizací definovali takto: „*dobrovolná, na vládě nezávislá, nezisková organizace, která není politickou stranou nebo odborovým svazem*“. Vzhledem k tomu, že definice byla zavedena s cílem zvýšit transparentnost, pokud jde o příjemce finančních prostředků EU, kteří jsou nevládními organizacemi⁵, spolunormotvůrci rovněž stanoví, že žadatelé o grant z EU budou muset uvádět, zda je tato definice vystihuje.
- 04** Nevládní organizace nejsou homogenní skupinou. Může se jednat o malé organizace, které působí na místní úrovni, nebo o velké mezinárodní nevládní organizace působící v mnoha zemích. Některé nevládní organizace hospodaří s ročním rozpočtem nižším než 10 000 EUR a zaměstnávají pracovníky pouze k provádění konkrétních projektů, zatímco jiné organizace mají roční rozpočet přesahující 1 miliardu EUR a několik tisíc zaměstnanců.
- 05** Nevládní organizace mohou obdržet granty EU, například na realizaci projektu EU. Zároveň může jít o „zástupce zájmových skupin“ (organizace, sdružení, skupiny a osoby samostatně výdělečně činné), kteří vykonávají určité činnosti s cílem ovlivnit politiku a rozhodování EU. K červnu 2024 bylo v EUTR registrováno více než 3 500 nevládních organizací, platform, sítí a podobných entit. Více než 900 z nich obdrželo v období 2021–2023 granty EU⁶. Po skandálu „Katargate“ v roce 2022 se zvýšil tlak na posílení standardů transparentnosti pro nevládní organizace, které jsou příjemci finančních prostředků EU. V této souvislosti přijal Evropský parlament v lednu 2024⁷ usnesení, v němž naléhavě vyzval k větší transparentnosti a odpovědnosti při rozdělování finančních prostředků EU příjemcům, včetně nevládních organizací.

⁴ Zpráva o výkonnosti rozpočtu EU – stav ke konci roku 2021.

⁵ Nařízení 2024/2509, 8. bod odůvodnění.

⁶ Oficiální portál pro evropské údaje.

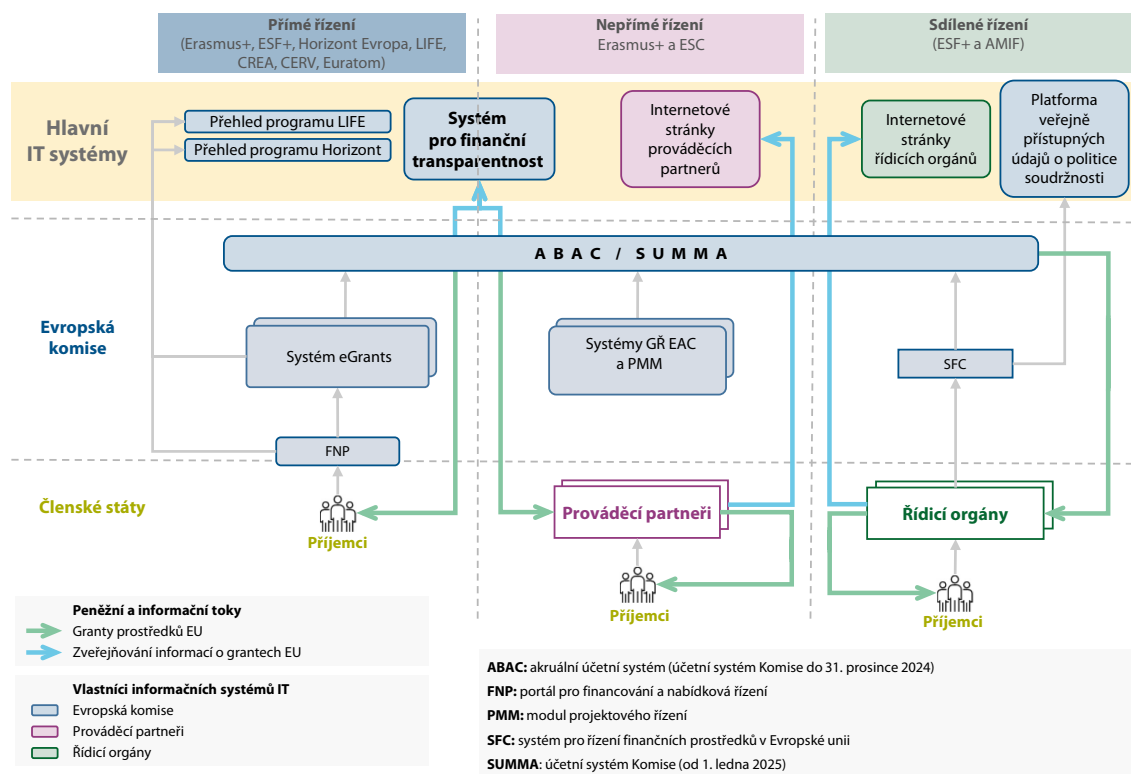
⁷ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 17. ledna 2024 o transparentnosti a odpovědnosti nevládních organizací financovaných z rozpočtu EU (2023/2122(INI)).

- 06** Podle mezinárodních norem⁸ spočívá transparentnost vůči veřejnosti v poskytování náležitých informací občanům, aby mohli povolat veřejné činitele s rozhodovací pravomocí k odpovědnosti. Transparentnost se týká nejen toho, komu, proč a za jakým účelem byly finanční prostředky EU poskytnuty, ale také způsobu jejich využití a výše příslušných částek. Splnění požadavků na transparentnost zahrnuje faktory znázorněné na [obrázku 1](#).
- 07** Finanční nařízení stanoví transparentnost jako jednu ze svých hlavních rozpočtových zásad a vyžaduje, aby Komise vhodným a včasným způsobem zpřístupňovala informace o finančních prostředcích EU⁹. Komisi a subjektům plnícím rozpočet EU stanoví konkrétní povinnost v oblasti transparentnosti: zveřejňovat informace o příjemcích finančních prostředků EU v rámci přímého řízení. V případě postupů řízení grantů a smluv jsou ve finančním nařízení a odvětvových právních předpisech stanoveny další požadavky na transparentnost. Vlastní dodatečné požadavky na transparentnost mají i některé členské státy. Nevládní organizace si také mohou své postupy zajišťující transparentnost stanovovat samy a poskytovat informace z vlastního podnětu. Další informace o požadavcích EU na transparentnost jsou uvedeny v [příloze II](#).
- 08** [Systém pro finanční transparentnost](#) je veřejně přístupná databáze příjemců finančních prostředků z rozpočtu EU. Zveřejňuje finanční informace o primárních operacích v rámci přímého a nepřímého řízení. Jedná se o hlavní nástroj transparentnosti pro příjemce finančních prostředků EU podléhajících těmto dvěma způsobům řízení. Označení subjektu jako nevládní organizace v systému pro finanční transparentnost je založeno na vlastním prohlášení příjemců finančních prostředků EU. Prováděcí partneři a orgány členských států jsou povinni zveřejňovat na svých internetových stránkách informace o finančních prostředcích EU, které poskytli příjemcům formou grantů. Klíčové informační systémy, které Komise a další prováděcí subjekty používají ke zveřejňování informací o financování z prostředků EU, znázorňuje [obrázek 1](#).

⁸ OECD (2017), *OECD Budget Transparency Toolkit: Practical Steps for Supporting Openness, Integrity and Accountability in Public Financial Management*, OECD Publishing, Paříž, Mezinárodní měnový fond, a *Transparency International*.

⁹ Nařízení 2024/2509, článek 38.

Obrázek 1 | Pro zveřejňování informací o financování EU se používá více informačních systémů

Zdroj: EÚD.

Financování EU poskytované nevládním organizacím

- 09** Finanční prostředky EU pro nevládní organizace jsou většinou poskytovány ve formě grantů, pro něž jsou způsobilé různé typy příjemců. Nevládní organizace proto musí splňovat požadavky EU na transparentnost ([příloha II](#)), které se vztahují na všechny typy příjemců.
- 10** V období 2021–2023 Komise ve svém systému pro finanční transparentnost uvedla, že vyčlenila 3,4 miliardy EUR z jí přímo řízených finančních prostředků na vnitřní politiky pro nevládní organizace a 1,4 miliardy EUR na opatření řízená nepřímo prostřednictvím svých prováděcích partnerů. Tyto částky, které obdrželo 5 000 nevládních organizací, dohromady představují 5 % všech přímo i nepřímo řízených výdajů v rámci vnitřních politik. Z těchto prostředků vyčlenila Komise 261 milionů EUR výhradně pro nevládní organizace ve formě grantů na provozní náklady.
- 11** Informace o financování nevládních organizací z prostředků EU v rámci programů sdíleného řízení nejsou na úrovni EU konsolidovány a nejsou k dispozici. Na naši žádost členské státy

uvedly, že v období 2021–2023 poskytly přibližně 7 500 nevládním organizacím 2,6 miliardy EUR ze dvou největších zdrojů financování EU:

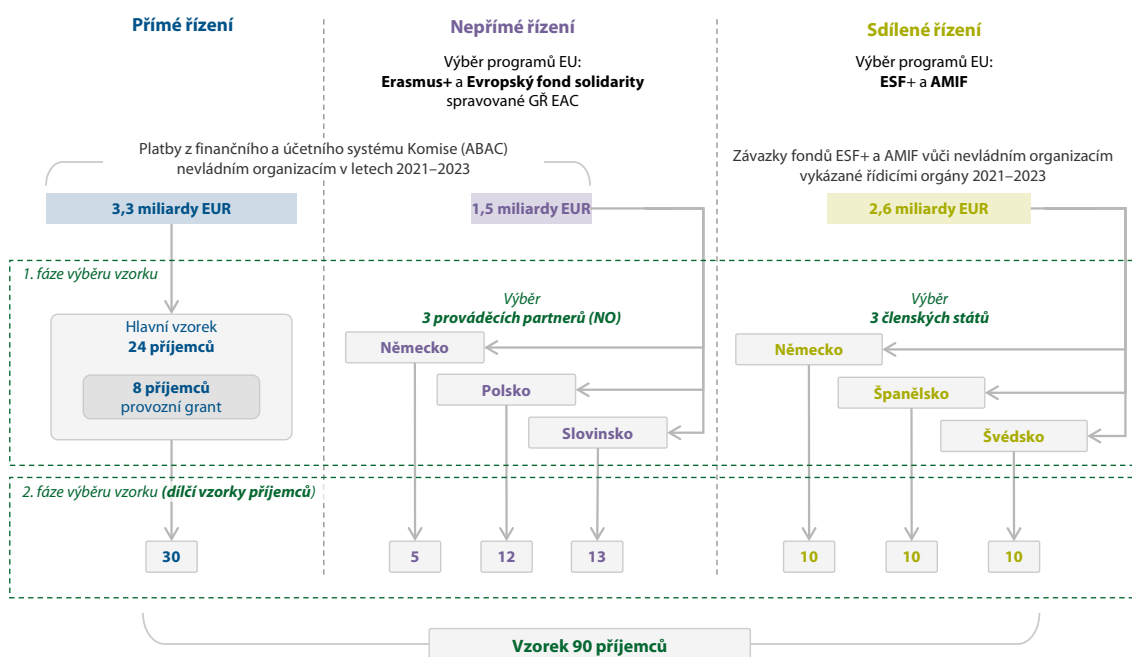
- 2,2 miliardy EUR z ESF+, což je více než 2 % z celkové částky 95,1 miliardy EUR přidělené na závazky do konce roku 2023,
- 0,4 miliardy EUR z AMIF, což je více než 7 % z celkové částky 5,5 miliardy EUR přidělené na závazky do konce roku 2023.

Rozsah a koncepce auditu

- 12** S ohledem na výzvu Evropského parlamentu k větší transparentnosti a vyvozování odpovědnosti za finanční prostředky EU, důležitou úlohu nevládních organizací při demokratické tvorbě politik a cíl finančního nařízení z roku 2024, kterým je zvýšit transparentnost ohledně nevládních organizací, jež jsou příjemci finančních prostředků EU (viz bod 03), jsme se rozhodli posoudit transparentnost financování EU pro nevládní organizace v rámci vnitřních politik EU.
- 13** Konkrétně jsme zkoumali, zda Komise, její prováděcí partneři a členské státy:
- shromažďují a zveřejňují spolehlivé údaje o finančních prostředcích EU poskytnutých nevládním organizacím,
 - náležitě posoudili klíčové požadavky na transparentnost pro nevládní organizace přijímající finanční prostředky EU a také to, zda respektují hodnoty EU.
- 14** Náš audit se týkal financování vnitřních politik EU na období 2021–2023. Zabývali jsme se financováním nevládních organizací ze strany EU v rámci všech způsobů řízení: přímého a nepřímého řízení (prostřednictvím prováděcích partnerů) ze strany Komise a v rámci sdílené odpovědnosti s členskými státy (prostřednictvím národních nebo regionálních orgánů). V této zprávě používáme pojem „vnitřní politiky“ pro všechny programy EU kromě vnější činnosti (okruh 6: Sousedství a svět). Audit zahrnoval následující klíčové vnitřní politiky a programy EU, v jejichž rámci byly financovány nevládní organizace:
- „Investice do lidí, sociální soudržnosti a hodnot“: ESF+, Erasmus+, ESC, CREA a CERV,
 - „Výzkum a inovace“: Horizont Evropa a program Euratomu pro výzkum a odbornou přípravu,
 - „Azyl, migrace a integrace“: AMIF,
 - „Životní prostředí a oblast klimatu“: LIFE.

- 15** Z rozsahu našeho auditu jsme vyloučili vnější politiku EU, protože se na ni vztahovala naše zpráva o financování poskytovaném nevládním organizacím z roku 2018¹⁰ a následná kontrola realizace přijatých opatření v roce 2021¹¹.
- 16** Spolehlivost informací o financování nevládních organizací z prostředků EU zveřejňovaných Komisí, jejími prováděcími partnery a orgány členských států jsme posuzovali tak, že jsme je porovnali se souvisejícími údaji u náhodného vzorku 90 příjemců. Výběr vzorku a jeho stratifikaci popisuje **obrázek 2**. Náš vzorek zahrnoval všechny tři způsoby řízení s 30 příjemci pro každý režim (viz **příloha III**). Abychom získali názory nevládních organizací na požadavky EU ohledně transparentnosti, dotázali jsme se příjemců z našeho vzorku formou průzkumu a konzultovali jsme další čtyři nevládní organizace nebo sdružení nevládních organizací. Posuzovali jsme také, zda byly tyto informace snadno použitelné pro účely další analýzy. Dále jsem hodnotili hlavní systémy, které Komise, její prováděcí partneři a orgány členských států používají ke shromažďování informací o všech finančních prostředcích EU.

Obrázek 2 | Výběr našeho vzorku

Zdroj: EÚD.

¹⁰ Zvláštní zpráva 35/2018.

¹¹ Zprávu o výkonnosti rozpočtu EU – stav ke konci roku 2021.

- 17** Abychom získali důkazní informace o tom, zda správci fondů EU náležitě posuzovali klíčové požadavky na transparentnost pro nevládní organizace (viz [příloha II](#)), prověřovali jsme nejen postupy, které zavedli, ale také způsob, jakým kontrolovali náš vzorek 90 příjemců. Posuzovali jsme při tom, zda byla rozhodnutí o grantu transparentním způsobem odůvodněna a zda uváděla u jednotlivých fondů EU obdobnou míru informací. Rovněž jsme prověřovali, zda jsou systémy zavedené správci fondů EU pro kontrolu toho, zda příjemci respektují hodnoty EU, správné a zda jsou schopny odhalit možná porušení této povinnosti.
- 18** Součástí naší práce byly dále pohovory s pracovníky Generálního ředitelství Komise pro rozpočet, GŘ EMPL, Generální ředitelství pro výzkum a inovace, Generální ředitelství pro migraci a vnitřní věci, CINEA, EACEA, Výkonné agentury Evropské rady pro výzkum a Evropské výkonné agentury pro zdraví a digitální oblast. Rovněž jsme zaslali dotazníky národním a regionálním orgánům, abychom získali informace o financování poskytnutého z prostředků EU nevládním organizacím v rámci sdíleného řízení a o vnitrostátních požadavcích na transparentnost a souvisejících systémech kontrol.
- 19** Pro auditní návštěvy jsme vybrali tři členské státy (Německo, Španělsko a Švédsko). Naším klíčovým výběrovým kritériem byla významnost (materialita) finančních prostředků EU přidělených nevládním organizacím v těchto zemích v období 2021–2023 a cílem bylo provést vyváženou analýzu. Dále jsme k provádění křížových kontrol mezi příslušnými systémy, databázemi a portály obsahujícími finanční informace o financování nevládních organizací z prostředků EU použili techniky analýzy údajů.

Příloha II – Právní základ EU pro požadavky na transparentnost u vybraných programů EU

Nařízení EU určující požadavky na transparentnost

Požadavek na transparentnost	Finanční nařízení – 2018	Nařízení o společných ustanoveních	Právní základ pro ostatní programy EU
Udělovat granty na základě zveřejněných výzev k předkládání návrhů	Článek 189	Článek 49	
Zveřejňovat informace o příjemcích finančních prostředků a další informace	Článek 38	Článek 48	
Viditelnost finančních prostředků EU	Čl. 63 odst. 1, čl. 154 odst. 2 a článek 201	Články 46 a 47	
Potvrzovat přijetí finančních prostředků EU		Článek 50	Článek 21 nařízení č. 1293/2013 (LIFE) Článek 51 nařízení 2021/695 (Horizont Evropa) Článek 25 nařízení 2021/817 (Erasmus+) Článek 22 nařízení 2021/888 (Evropský sbor solidarity) Článek 20 nařízení 2021/692 (Občané, rovnost, práva a hodnoty) Článek 23 nařízení 2021/818 (Kreativní Evropa)

Zdroj: EÚD.

Příloha III – Základní informace o subjektech v našem vzorku

Informace o subjektech zařazených do našeho vzorku, zahrnující 14 zemí

Referenční číslo vzorku	Země	Program EU	Výše grantu (v tis. EUR)	Velikost (počet zaměstnanců)	Certifikace transparentnosti	Naše skóre v oblasti transparentnosti – celkem
DM01	ES	Horizont Evropa	5 460	velká	NE	80
DM02	ES	Horizont Evropa	2 241	velká	NE	65
DM03	BE	Erasmus+	140	malá	NE	60
DM04	BE	Horizont Evropa	4 187	malá	NE	5
DM05	FR	Erasmus+	2 220	střední	NE	50
DM06	SE	CREA	160	malá	NE	55
DM07	AT	ERASMUS+	280	<i>není k dispozici</i>	NE	65
DM08	DE	Horizont Evropa	7 317	velká	NE	60
DM09	BE	CREA	1 153	malá	ANO	90
DM10	BE	ESF+	174	malá	NE	40
DM11	DE	Horizont Evropa	975	velká	NE	80
DM12	MT	Horizont Evropa	1 061	malá	NE	15
DM13	DE	Horizont Evropa	8 865	velká	NE	90
DM14	PT	Horizont Evropa	1 625	velká	NE	90
DM15	AT	CERV	503	malá	NE	60
DM16	SK	CERV	257	malá	NE	20
DM17	DE	CERV	525	malá	NE	55
DM18	IT	Erasmus+	86	<i>není k dispozici</i>	NE	70
DM19	IT	LIFE	1 580	<i>není k dispozici</i>	NE	30
DM20	EL	ISF	283	malá	NE	35
DM21	DE	Euratom	102 000	<i>není k dispozici</i>	NE	75

Referenční číslo vzorku	Země	Program EU	Výše grantu (v tis. EUR)	Velikost (počet zaměstnanců)	Certifikace transparentnosti	Naše skóre v oblasti transparentnosti – celkem
DM22	BE	Erasmus+	125	malá	NE	50
DM23	BE	ESF+	1 023	malá	NE	35
DM24	FR	CREA	255	malá	NE	25
DM25	BE	CREA	483	malá	NE	40
DM26	BE	ESF+	816	malá	NE	55
DM27	SE	ESF+	165	malá	ANO	70
DM28	BE	LIFE	700	střední	NE	75
DM29	DE	LIFE	700	střední	NE	55
DM30	IL	Horizont Evropa	1 300	velká	NE	80
IM01	DE	Erasmus+	213 200	velká	NE	70
IM02	PL	Erasmus+	200 722	velká	NE	60
IM03	SI	Erasmus+	7 665	<i>není k dispozici</i>	NE	45
IM04	SI	Erasmus+	151	malá	NE	65
IM05	SI	Erasmus+	23	malá	NE	40
IM06	SI	Erasmus+	60	malá	NE	40
IM07	SI	ESC	28	<i>není k dispozici</i>	NE	55
IM08	SI	ESC	7	malá	NE	65
IM09	SI	ESC	28	malá	NE	60
IM10	SI	Erasmus+	44	<i>není k dispozici</i>	NE	50
IM11	SI	Erasmus+	120	malá	NE	70
IM12	SI	Erasmus+	10	malá	NE	65
IM13	SI	ESC	48	malá	NE	45
IM14	SI	Erasmus+	309	malá	NE	55
IM15	SI	Erasmus+	29	malá	NE	55
IM16	PL	Erasmus+	39	malá	NE	30
IM17	PL	Erasmus+	60	malá	NE	5
IM18	PL	ESC	30	malá	NE	45
IM19	PL	Erasmus+	57	malá	NE	50
IM20	PL	Erasmus+	29	malá	NE	45
IM21	PL	Erasmus+	400	malá	NE	85

Referenční číslo vzorku	Země	Program EU	Výše grantu (v tis. EUR)	Velikost (počet zaměstnanců)	Certifikace transparentnosti	Naše skóre v oblasti transparentnosti – celkem
IM22	PL	Erasmus+	32	malá	NE	60
IM23	PL	Erasmus+	25	malá	NE	45
IM24	PL	Erasmus+	52	malá	NE	50
IM25	PL	Erasmus+	29	malá	NE	45
IM26	PL	Erasmus+	250	malá	NE	65
IM27	DE	Erasmus+	291	<i>není k dispozici</i>	NE	35
IM28	DE	Erasmus+	810	<i>není k dispozici</i>	NE	60
IM29	DE	Erasmus+	731	<i>není k dispozici</i>	NE	70
IM30	DE	Erasmus+	400	malá	NE	45
SM01	DE	AMIF	1 771	střední	NE	40
SM02	DE	AMIF	9 742	střední	NE	40
SM03	DE	AMIF	12 142	malá	NE	75
SM04	DE	AMIF	1 922	<i>není k dispozici</i>	NE	25
SM05	DE	AMIF	707	velká	NE	65
SM06	DE	ESF+	3 648	<i>není k dispozici</i>	NE	50
SM07	DE	ESF+	2 866	velká	ANO	60
SM08	DE	ESF+	290	<i>není k dispozici</i>	NE	50
SM09	DE	ESF+	23 559	střední	NE	45
SM10	DE	ESF+	63	<i>není k dispozici</i>	NE	55
SM11	ES	AMIF	95	střední	ANO	85
SM12	ES	AMIF	156	velká	NE	85
SM13	ES	AMIF	49	střední	ANO	80
SM14	ES	AMIF	159	malá	NE	70
SM15	ES	AMIF	84	velká	NE	50
SM16	ES	ESF+	13 591	střední	NE	75
SM17	ES	ESF+	46 670	velká	NE	80
SM18	ES	ESF+	33 800	střední	ANO	90
SM19	ES	ESF+	18 506	střední	ANO	85
SM20	ES	ESF+	4 000	malá	ANO	15
SM21	SE	ESF+	2 253	velká	NE	50

Referenční číslo vzorku	Země	Program EU	Výše grantu (v tis. EUR)	Velikost (počet zaměstnanců)	Certifikace transparentnosti	Naše skóre v oblasti transparentnosti – celkem
SM22	SE	ESF+	5 512	velká	NE	80
SM23	SE	ESF+	269	velká	NE	50
SM24	SE	ESF+	1 238	střední	NE	15
SM25	SE	ESF+	1 353	střední	NE	35
SM26	SE	AMIF	5 536	velká	NE	70
SM27	SE	AMIF	818	velká	NE	50
SM28	SE	AMIF	280	velká	NE	35
SM29	SE	AMIF	5 654	velká	NE	70
SM30	SE	AMIF	1 809	střední	NE	85

Zdroj: EÚD.

Příloha IV – Popis metodiky použité k posouzení dobrovolné transparentnosti nevládních organizací

V posouzení nevládních organizací zařazených do vzorku jsme zkoumali informace, které veřejnosti umožňují pochopit, kdo tyto nevládní organizace jsou a co dělají.

Vyhledávali jsme informace o tom, jak nevládní organizace fungují a jak tato práce probíhá (finanční a lidské zdroje), jak fungují jejich interní postupy, jak se rozhodují a dosahují výsledků a jak jsou informace otevřeně a jasně šířeny, aby je každá zainteresovaná strana mohla snadno nalézt.

Metodika

Při práci na naší metodice jsme zohlednili [standardy](#) transparentnosti rady odborníků na právo nevládních organizací [Konference mezinárodních nevládních organizací](#) Rady Evropy a přístupy dvou španělských organizací: [CONGE](#) a [Fundación Lealtad](#).

Posouzení rozdělujeme do čtyř oddílů, podobně jako je tomu v případě metody CONGE pro transparentnost a řádnou správu (viz „řídící orgán“, „mise, vize a hodnoty“, „sociální základ a podpora“ a „plánování a podávání zpráv“), neboť tato metoda zahrnuje hlavní platné normy Rady Evropy a poskytuje konkrétní otázky pro každý oddíl. Hodnotili jsme veřejně dostupné informace o 90 nevládních organizacích v našem vzorku a za každý oddíl jsme udělili maximálně 100 bodů (viz [tabulka](#)). Celkové bodové hodnocení je průměrem bodového hodnocení získaného v každém ze čtyř oddílů.

Hodnoticí tabulka EÚD pro dobrovolná opatření v oblasti transparentnosti nevládních organizací

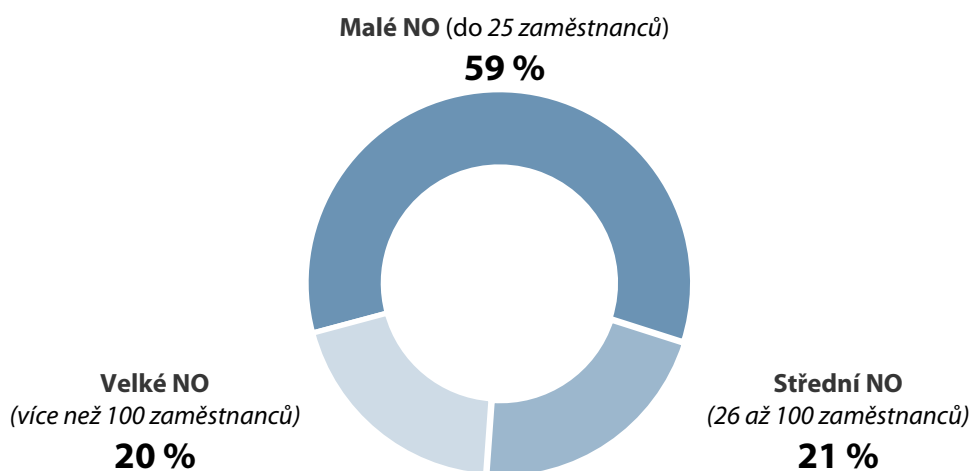
Oblast Otázka Maximální počet bodů		
Správní orgán	Je přístupné a veřejně dostupné složení správního orgánu?	30
	Jsou známy vazby na jiné instituce?	30
	Jsou přístupné a veřejně dostupné informace o složení řídicího orgánu?	10
	Jsou přístupné a veřejně přístupné stanovy a příslušné předpisy?	30
Poslání, vize a hodnoty	Jsou poslání, vize a hodnoty přístupné, veřejně dostupné a v souladu s hodnotami EU?	75
	Jsou přístupné a veřejně dostupné informace o historických změnách?	10
	Jsou kodexy chování (interní nebo externí) přístupné, veřejně dostupné, v souladu s hodnotami EU a vybaveny mechanismy pro řádné řešení potenciálních střetů zájmů?	15
Sociální základna a podpora	Jsou na jejích internetových stránkách uvedena jména skupin a subjektů, které formálně podporují činnost nevládní organizace?	25
	Jsou veřejně dostupné kvantitativní údaje o zaměstnancích nevládních organizací?	15
	Existuje veřejný a přístupný seznam sítí nebo federací, k nimž nevládní organizace patří?	15
	Je k dispozici a veřejně dostupný seznam veřejných a soukromých právních subjektů, které nevládní organizaci financují?	10
	Fungují kanály umožňující vyžádat si o nevládní organizaci informace a podávat na ni stížnosti?	15
	Jsou přístupné a veřejně dostupné informace o lokalitách působnosti nevládní organizace (ústředí)?	10
	Existuje veřejný a dostupný seznam veřejných podpor a veřejných a soukromých dotací?	10
Plánování a podávání zpráv	Je přístupné a veřejně dostupné strategické plánování?	20
	Je přístupná a veřejně dostupná roční účetní závěrka nevládní organizace?	25
	Existuje přístupná a veřejně dostupná zpráva o činnosti?	15
	Informuje nevládní organizace o původu a použití finančních prostředků, které dostává?	15
	Poskytují zprávy o činnosti informace o všech programech a projektech?	15
	Je veřejně dostupná finanční investiční politika nevládní organizace?	10

Zdroj: EÚD na základě metody organizace CONGE pro transparentnost a řádnou správu.

Příloha V – Výsledky našeho posouzení dobrovolné transparentnosti nevládních organizací

Prověřovali jsme vzorek příjemců. Velikost vybraných nevládních organizací znázorňuje [obrázek 1](#).

Obrázek 1 | Většinu našeho vzorku tvoří malé nevládní organizace

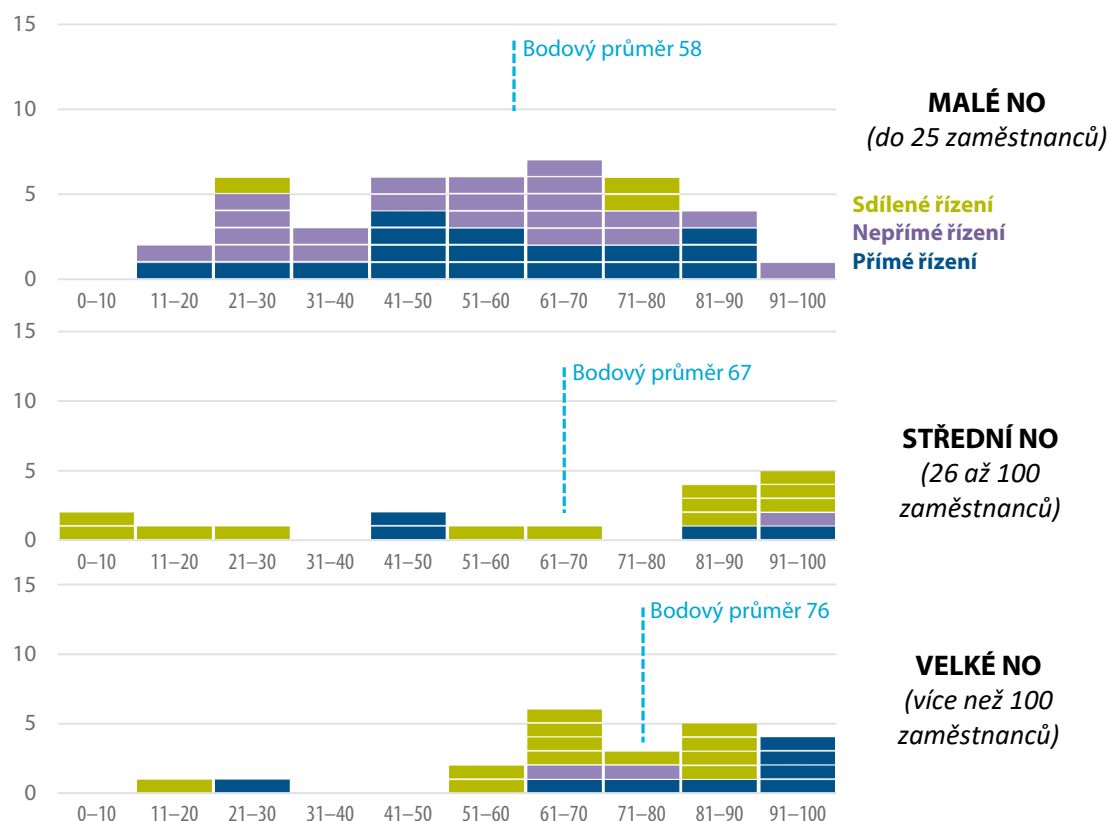
Zdroj: EÚD, na základě průzkumu nevládních organizací.

Správní orgán

V tomto oddíle bylo uděleno v průměru 65 bodů a medián byl 70 bodů, což je dáno vysokým skóre dosaženým nevládními organizacemi financovanými prostřednictvím přímého a sdíleného řízení. Bez ohledu na velikost a způsob řízení získalo 91 až 100 bodů jen několik nevládních organizací. Nejnižší skóre – 40 nebo méně – získaly malé nevládní organizace, které jsou většinou financovány v nepřímém řízení.

K vyššímu skóre významně přispívalo zveřejnění informací o vazbách na jiné instituce a dostupnost stanov.

Obrázek 2 | Bodové hodnocení transparentnosti v oddíle „Správní orgán“

Pozn.: průměrné bodové hodnocení vychází ze vzorku 90 příjemců. Grafika zobrazuje informace o 80 nevládních organizacích – jedna kostka je jedna nevládní organizace –, které jsme byli schopni klasifikovat podle velikosti.

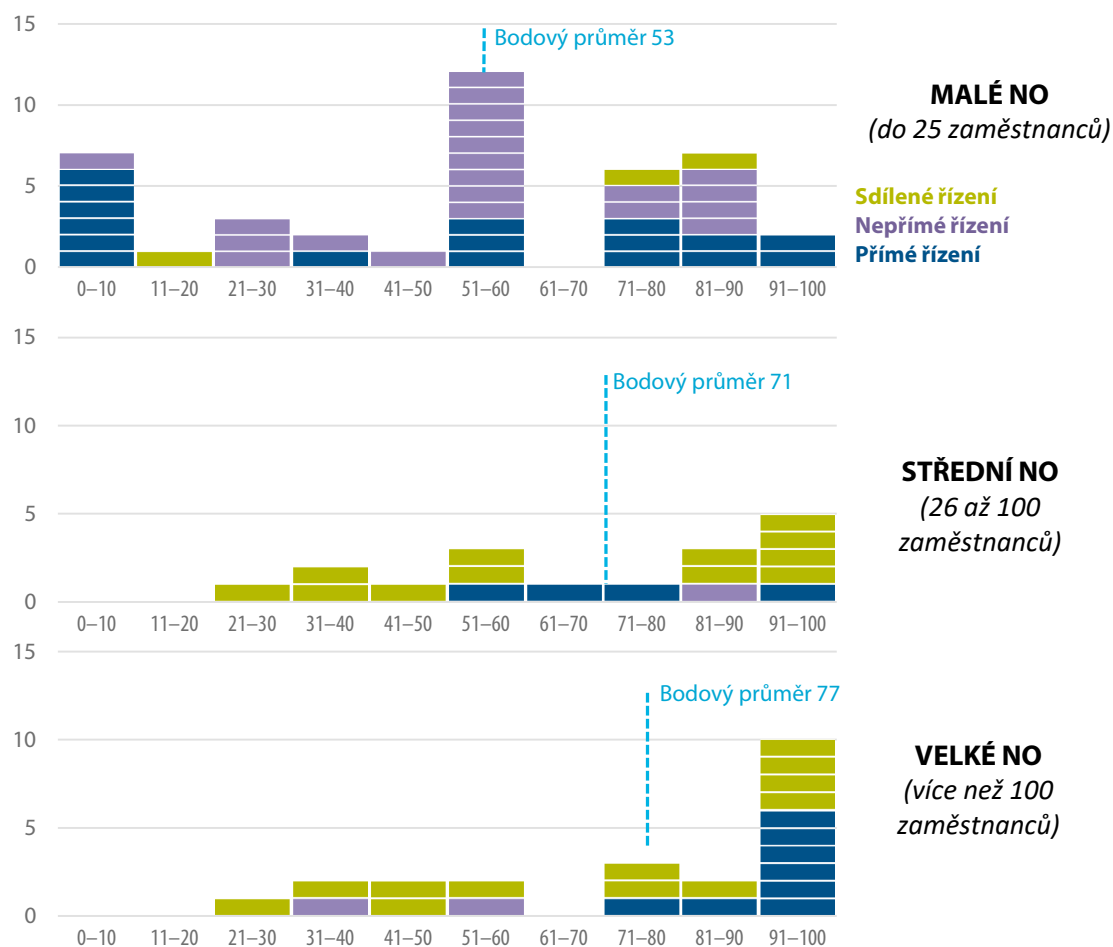
Zdroj: EÚD.

Poslání, vize a hodnoty

Informace dostupné on-line vedly k celkově lepšímu průměrnému (64) a mediánovému skóre (63). V tomto oddíle získalo osm nevládních organizací maximální počet 100 bodů (šest v rámci přímého řízení a dvě v rámci sdíleného řízení). Nejnižší skóre měly naopak malé nevládní organizace, přičemž 11 získalo 30 bodů nebo méně.

Získání vysokého počtu bodů bylo podmíněno jasnou formulací poslání, vize a hodnot nevládní organizace. To umožňuje nejen nevládní organizace identifikovat, ale také zajistit relevantnost definice nevládní organizace.

Obrázek 3 | Bodové hodnocení transparentnosti v oddíle „Mise, vize a hodnoty“

Pozn.: průměrné bodové hodnocení vychází ze vzorku 90 příjemců. Grafika zobrazuje informace o 80 nevládních organizacích – jedna kostka je jedna nevládní organizace –, které jsme byli schopni klasifikovat podle velikosti.

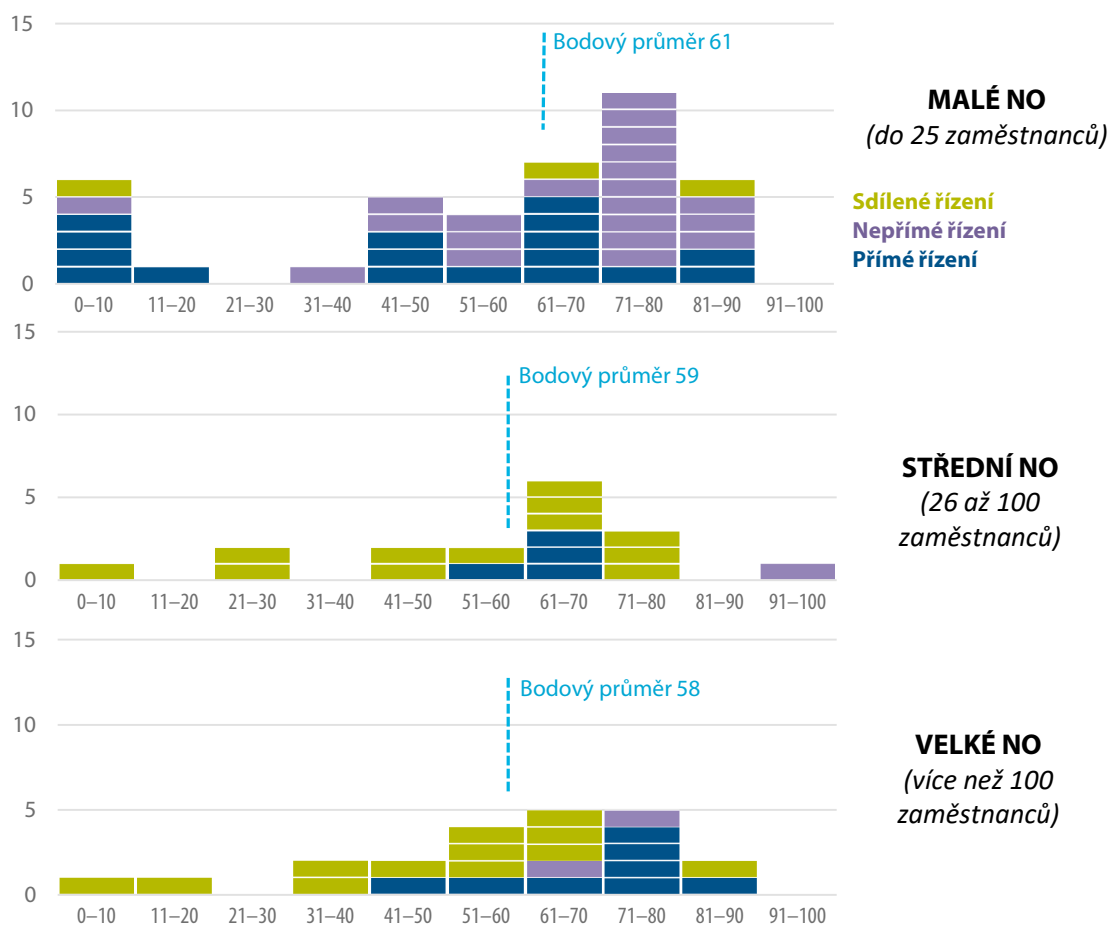
Zdroj: EÚD.

Sociální základna a podpora

Různá hodnocení v tomto oddíle ukazují, že praxe v oblasti transparentnosti v nevládních organizacích zařazených do vzorku se liší. Většina z 28 nevládních organizací, které získaly více než 71 bodů, byla financována prostřednictvím nepřímého řízení (15 nevládních organizací), to platí i o jediné organizaci, která získala 100 bodů. 15 nevládních organizací se 40 body nebo méně mělo nižší průměr (58) než u předchozích oddílů, ale medián (65) zůstává podobný.

Schopnost prokázat, kdo stojí za nevládní organizací, zda skupiny či subjekty, najatí zaměstnanci nebo dárce, měla zásadní význam pro získání vyššího skóre.

Obrázek 4 | Bodové hodnocení transparentnosti v oddíle „Sociální základna a podpora“

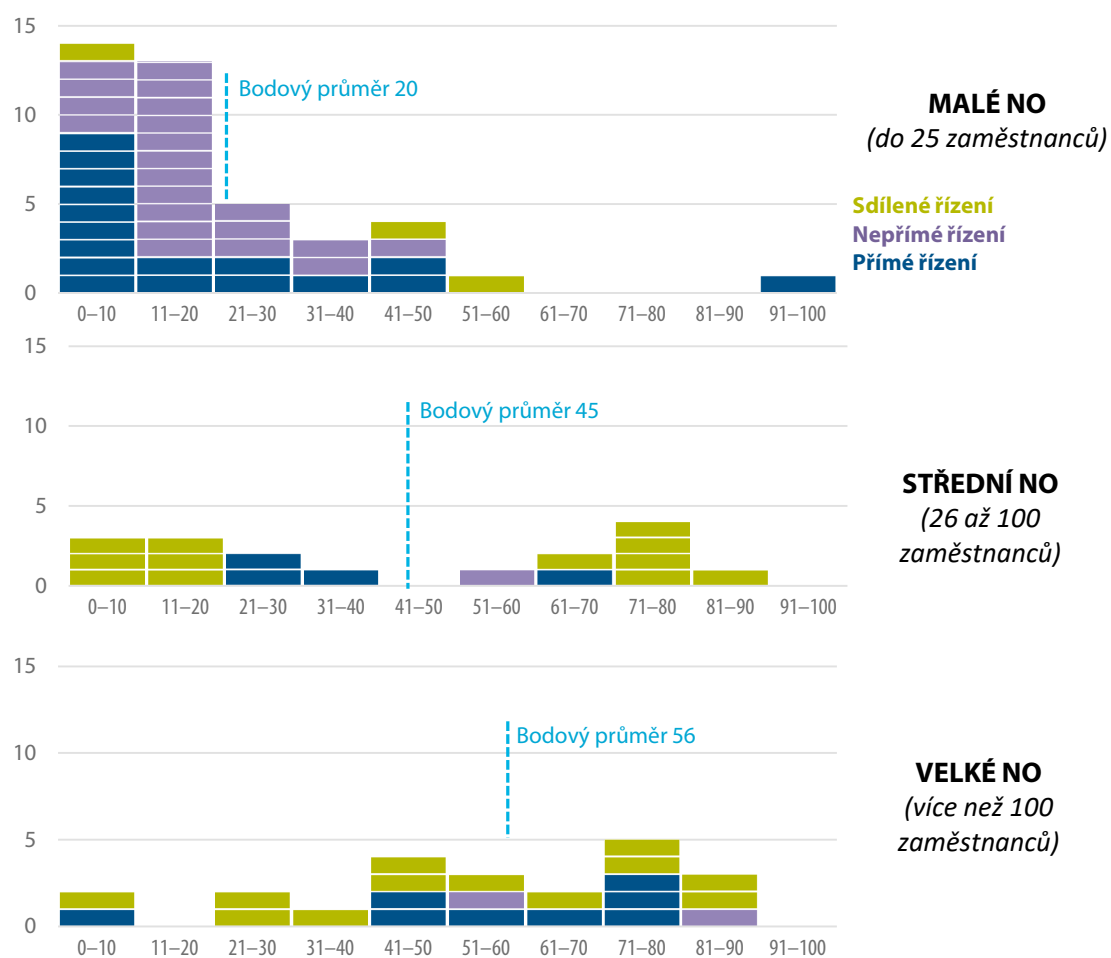
Pozn.: průměrné bodové hodnocení vychází ze vzorku 90 příjemců. Grafika zobrazuje informace o 80 nevládních organizacích – jedna kostka je jedna nevládní organizace –, které jsme byli schopni klasifikovat podle velikosti.

Zdroj: EÚD.

Plánování a podávání zpráv

V tomto oddíle byl udělen nejmenší počet bodů s celkovým průměrným skóre 33 bodů a mediánem 25 bodů. Bylo tomu tak zejména proto, že 49 nevládních organizací dosáhlo 40 bodů nebo méně a 35 organizací získalo 20 bodů nebo méně. Důvodem udělení nízkého průměrného počtu bodů byla skutečnost, že v několika analyzovaných případech chyběla veřejně dostupná roční účetní závěrka, zpráva o původu a použití finančních prostředků a zpráva o činnosti poskytující informace o všech programech a projektech.

Obrázek 5 | Bodové hodnocení transparentnosti v oddíle „Plánování a podávání zpráv“

Pozn.: průměrné bodové hodnocení vychází ze vzorku 90 příjemců. Grafika zobrazuje informace o 80 nevládních organizacích – jedna kostka je jedna nevládní organizace –, které jsme byli schopni klasifikovat podle velikosti.

Zdroj: EÚD.

Použité zkratky

AMIF: Azylový, migrační a integrační fond

CERV: Občané, rovnost, práva a hodnoty

CINEA: Evropská výkonná agentura pro klima, infrastrukturu a životní prostředí

CONGE: *La Coordinadora de ONG para el desarrollo*

CREA: Kreativní Evropa

EACEA: Evropská výkonná agentura pro vzdělávání a kulturu

ESC: Evropský sbor solidarity

ESF+: Evropský sociální fond plus

FTP: portál pro financování a nabídková řízení

FTS: systém pro finanční transparentnost

GR EMPL: Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a začleňování

NO: nevládní organizace

OECD: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

PMM: modul projektového řízení

RTEU: rejstřík transparentnosti EU

SEDIA: jediný prostor pro výměnu elektronických údajů

VFR: víceletý finanční rámec

Glosář

Databáze: strukturovaný soubor elektronicky uchovávaných dat dostupných k nahlížení a extrakci.

eGranty: internetová platforma Komise pro správu grantů EU určených na výzkum v průběhu jejich životního cyklu.

Grant: obvykle nevratná podpora z rozpočtu EU na náklady, které příjemci vznikly v souvislosti se způsobilým projektem nebo programem.

Nepřímé řízení: způsob plnění rozpočtu EU, při němž Komise svěřuje provádění úkolů jiným subjektům (například zemím mimo EU nebo mezinárodním organizacím).

Občanská společnost: část společnosti, jež nespadá mezi orgány státní správy ani podniky a kterou tvoří sdružení a jiná uskupení zastupující společné zájmy ve veřejné sféře.

Primární operace: platba nebo závazek Komise vůči příjemci nebo prováděcímu partnerovi. Následná platba nebo závazek těchto prostředků provedená příjemcem nebo prováděcím partnerem jiné organizaci („sekundární příjemce“) se nazývá „sekundární operace“.

Provozní grant: finanční podpora na pokrytí provozních nákladů organizace sledující cíl politiky EU.

Přímé řízení: řízení fondu či programu EU prováděné pouze Komisí, které se liší od sdíleného řízení či nepřímého řízení.

Rada Evropy: mezinárodní organizace tvořená 47 evropskými zeměmi, která podporuje demokracii a ochranu lidských práv a právní stát v Evropě. Nejedná se o orgán EU.

Řídící orgán: národní, regionální nebo místní orgán (veřejný nebo soukromý) pověřený členským státem, aby řídil program financovaný EU.

Sdílené řízení: způsob vynakládání prostředků z rozpočtu EU, při němž na rozdíl od přímého řízení Komise deleguje úkoly na členské státy, avšak ponechává si konečnou odpovědnost.

Závazek: částka vyčleněná v rozpočtu na financování konkrétní položky výdajů, jako je zakázka nebo grantová dohoda. K závazku musí existovat související prostředky přijaté na tento závazek.

Odpovědi Komise

<https://www.eca.europa.eu/cs/publications/sr-2025-11>

Harmonogram

<https://www.eca.europa.eu/cs/publications/sr-2025-11>

Auditní tým

EÚD ve svých zvláštních zprávách informuje o výsledcích auditů politik a programů EU či tématech z oblasti správy a řízení zaměřených na konkrétní oblasti rozpočtu. Vybírá a koncipuje tyto auditní úkoly tak, aby byl jejich dopad co největší, a zohledňuje přitom rizika pro výkonnost nebo zajištění souladu s předpisy, objem příslušných příjmů či výdajů, očekávaný vývoj, politické zájmy a zájem veřejnosti.

Tento audit výkonnosti provedl auditní senát V, který se zaměřuje na financování a správu Unie a jemuž předsedá člen EÚD Jan Gregor. Audit vedla členka EÚD Laima Liucija Andrikienėová a podporu jí poskytovali vedoucí kabinetu Tomas Mackevičius a tajemnice kabinetu Aldona Drėgvaitėová, vyšší manažeři Margit Spindeleggerová a Jindřich Doležal, vedoucí úkolu Tomasz Kokot, auditoři Sara Danifová a Anthony Balby a pomocná auditorka Sara Pérez Miguelová. Grafickou podporu zajišťoval Jesús Nieto Muñoz.

Zleva doprava: Aldona Drėgvaitėová, Sara Danifová, Tomasz Kokot, Laima Liucija Andrikienėová, Tomas Mackevičius, Sara Pérez Miguelová a Jindřich Doležal.

AUTORSKÁ PRÁVA

© Evropská unie, 2025

Politiku opakovaného použití dokumentů Evropského účetního dvora (EÚD) upravuje [rozhodnutí Evropského účetního dvora 6-2019](#) o politice týkající se veřejně přístupných dat a opakovaném použití dokumentů.

Pokud není uvedeno jinak (například v jednotlivých upozorněních o ochraně autorských práv), je obsah EÚD vlastněný EU předmětem licence [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Opakované použití je tedy obecně povoleno za podmínky, že je uveden zdroj a případné změny jsou označeny. Osoby opakovaně používající obsah EÚD nesmí měnit jeho původní význam či sdělení. EÚD nenese za jakékoli důsledky opakovaného použití odpovědnost.

Pokud konkrétní obsah zobrazuje identifikovatelné fyzické osoby, například na fotografiích zaměstnanců EÚD, nebo zahrnuje díla třetích stran, je nutno získat další povolení.

Je-li takové povolení poskytnuto, ruší a nahrazuje výše uvedené obecné povolení a musí jasně uvádět veškerá omezení týkající se použití.

K použití nebo reprodukci obsahu, který není ve vlastnictví EU, může být nezbytné požádat o svolení přímo držitele autorských práv.

Programové vybavení nebo dokumenty, na něž se vztahují práva průmyslového vlastnictví, například patenty, ochranné známky, zapsané (průmyslové) vzory, loga a názvy, jsou z politiky EÚD pro opakované použití vyloučeny.

Internetové stránky orgánů a institucí Evropské unie využívající doménu europa.eu obsahují odkazy na stránky třetích stran. Protože nad jejich obsahem nemá EÚD žádnou kontrolu, doporučujeme seznámit se s jejich vlastními zásadami ochrany soukromí a politikou v oblasti autorských práv.

Použití loga EÚD

Logo EÚD nesmí být použito bez předchozího souhlasu EÚD.

HTML	ISBN 978-92-849-4841-3	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/4988905	QJ-01-25-021-CS-Q
PDF	ISBN 978-92-849-4842-0	ISSN 1977-5628	doi:10.2865/8385040	QJ-01-25-021-CS-N

JAK CITOVAT

Evropský účetní dvůr, [zvláštní zpráva 11/2025](#): „Transparentnost financování EU pro nevládní organizace – navzdory pokroku není přehled stále spolehlivý“, Úřad pro publikace Evropské unie, 2025.

Transparentnost zajišťuje občanům informace, které potřebují, aby mohli volat ty, kteří rozhodují o věcech veřejného zájmu, k odpovědnosti. Nevládní organizace hrají při tvorbě politik EU důležitou roli. Posuzovali jsme transparentnost financování EU poskytovaného nevládním organizacím v rámci vnitřních politik EU. Zjistili jsme, že navzdory zlepšením byla transparentnost financování EU poskytnutého nevládním organizacím negativně ovlivněna nejednotnou klasifikací nevládních organizací a problémy s kvalitou údajů. Také jsme zjistili, že Komise a další subjekty aktivně nekontrolují respektování hodnot EU ze strany příjemců a že určité činnosti v oblasti prosazování zájmů jsou financovány Komisí způsobem, který není zcela transparentní. Komisi jsme doporučili klasifikovat nevládní organizace jednotným způsobem, zlepšit kvalitu údajů o výdajích EU a aktivně ověřovat soulad s hodnotami EU.

Zvláštní zpráva EÚD podle čl. 287 odst. 4 druhého pododstavce Smlouvy o fungování EU.

EVROPSKÝ
ÚČETNÍ DVŮR

Úřad pro publikace
Evropské unie

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUCSEMBURSKO

Tel.: +352 4398-1

Dotazy: eca.europa.eu/cs/contact
Internetová stránka: eca.europa.eu
X: @EUauditors